sait faik

BÜTÜN ESERLERİ

şimdi sevişme vakti

şiirler

13

bilgi yayınevi

BİLGİ YAYINLARI : 101
SAİT FAİK / BÜTÜN ESERLERİ : 13

ISBN 975 - 494 - 002 - 9
2000 . 06 . Y. 0105 . 1717

Birinci Basım 1986
İkinci Basım 1988
Üçüncü Basım 1993
Dördüncü Basım 1997

Beşinci Basım
Eylül 2000

BİLGİ YAYINEVİ
Meşrutiyet Caddesi, No: 46/A, Yenişehir 06420 / Ankara
Tlf : (0-312) 434 49 98 - 434 49 99 - 431 81 22 - 434 12 71
Faks: (0-312) 431 77 58

http://www.bilgiyayinevi.com.tr
e-mail: info@bilgiyayinevi.com.tr

●

BİLGİ KİTABEVİ
Sakarya Caddesi, No: 8/A, Kızılay 06420 / Ankara
Tlf : (0-312) 434 41 06 - 434 41 07
Faks: (0-312) 433 19 36

●

BİLGİ DAĞITIM
Narlıbahçe Sokak, No: 17/1, Cağaloğlu 34360 / İstanbul
Tlf : (0-212) 522 52 01 - 520 02 59
Faks: (0-212) 527 41 19

SAİT FAİK

Bütün Eserleri

13

Şimdi Sevişme Vakti

Baskıya Hazırlayan: **Muzaffer Uyguner**

BİLGİ YAYINEVİ

SAİT FAİK / BÜTÜN ESERLERİ

** 1. Semaver / Sarnıç *"öykü"*
** 2. Şahmerdan / Lüzumsuz Adam *"öykü"*
** 3. Medarı Maişet Motoru *"roman"*
** 4. Mahalle Kahvesi / Havada Bulut *"öykü"*
** 5. Kumpanya / Kayıp Aranıyor *"öykü"*
** 6. Havuz Başı / Son Kuşlar *"öykü"*
** 7. Alemdağda Var Bir Yılan / Az Şekerli *"öykü"*
* 8. Tüneldeki Çocuk / Mahkeme Kapısı *"öykü"*
* 9. Balıkçının Ölümü / Yaşasın Edebiyat *"öykü, anı"*
* 10. Açık Hava Oteli / Konuşmalar / Mektuplar *"mektup"*
* 11. Müthiş Bir Tren / Çeviriler / Uyarlamalar *"öykü"*
* 12. Yaşamak Hırsı *"roman, Georges Simenon'dan çeviri"*
13. Şimdi Sevişme Vakti *"şiir"*
14. Sevgiliye Mektup *"öykü, deneme, mektup"*
15. Bitmemiş Senfoni ve Sait Faik Kaynakçası *"öykü"*

- Sait Faik Abasıyanık 90 Yaşında / Perihan Ergun
- Sait Faik "yaşamı, sanatı, seçmeler" *"kaynak kitap"* Haz.: Muzaffer Uyguner

* Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın 4.3.1987 gün ve 1832 sayılı yazılarıyla okullara tavsiye edilmiş; karar 23.3.1987 gün ve 2230 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmıştır.
** Milli Eğitim Bakanlığı'nın 21.4.1992 gün ve 3330 sayılı yazılarıyla okullara tavsiye edilmiş; karar 22.6.1992 gün ve 2360 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmıştır.

Sait Faik'in eserlerinin yasal sahibi olan Darüşşafaka Cemiyeti ile yapılan özel anlaşma gereğince, sanatçının bütün eserlerinin yayın hakkı Türkçe ve bütün dillerde Bilgi Yayınevi'ne aittir. Bu dizide çıkan ve çıkacak olan eserlerin hiçbiri kaynakları gösterilmeden alınamaz, yayımlanamaz. Yayınevinin yazılı izni olmadan radyo ve televizyona uyarlanamaz, oyun ve film haline getirilemez.

baskı : cantekin matbaacılık yayıncılık ticaret ltd. şti.
tlf : 384 34 35 - 384 34 36 - 384 34 37

İÇİNDEKİLER

Birinci Bölüm
ŞİMDİ SEVİŞME VAKTİ

Şimdi Sevişme Vakti 11
Yeis 17
Sicilya Ormanları 19
Ceylan-ı Bahri 20
Arkadaş 21
O ve Ben 25
Napoli 26
Mektup I 27
Mektup II 28
Bir Zamanlar 29
Şarap İçerek 32
Deli Çay 36
Bir Masa 43
Köprü 45
Marikula Doğur 51
Karlı Hava 54
Söyleyemiyorum 56

İkinci Bölüm
DERGİ VE GAZETELERDE YAYIMLANMIŞ ŞİİRLER

Hammal 63
Bizim İskele 64

Kırda Bir Öğle Uykusu.....67
Elma ve İncir 73
Aynalı Çeşme 74
Söz Açınca 76
İmrozlu Kız 81
Kırmızı Yeşil 82
Bir Büyük Karışıklık 83
Bir Aydınlık 85
Evime Dönüyorum.....88
Hasretimin Bittiği ve Başladığı Yer 90
. . . .93
Alnı Hülyalım 96
Deniz 98

Üçüncü Bölüm

YAYIMLANMAMIŞ ŞİİRLER

Yazamamak 103
Hoşaf.....106
Bursa'da Bir Kandil Gecesi.....107
Cıva.....109
Süfliyet 110
Pazar Günleri 111
Gazeteler ve Çocuk.....112

Dördüncü Bölüm

TALÂT SAİT HALMAN'IN İNGİLİZCEYE ÇEVİRDİĞİ SAİT FAİK ŞİİRLERİ

Now's the Time for Love (Şimdi Sevişme Vakti) 117
Despair (Yeis) 121
She and I (O ve Ben) 122
First Letter (Mektup 1).....123

A Table (Bir Masa) 124
The Bridge (Köprü) 25
Give Birth, Maricula (Marikula Doğur) 130
I Cannot Tell (Söyleyemiyorum) 132
Red Green (Kırmızı Yeşil) 135
The Sea (Deniz) 136

Sait Faik'in İlk Şiirleri (Yaşar Nabi) 139
Sait Faik'in Gerçekçiliği ve Şairliği (Afşar Timuçin) 142
Şiirlerinde Sait Faik (Oktay Akbal) 146
Şiirlerinin Tahlil ve Tenkidi
Aşk Özlemi (Oktay Akbal) 149
Sait Faik İçin (Behçet Necatigil) 152
Yıllardan Sonra Sait'le (Fazıl Hüsnü Dağlarca) 154
Akağıt (Fazıl Hüsnü Dağlarca) 155
Sait'e 20. Yıl Ağıtı (Fazıl Hüsnü Dağlarca) 156
İstanbul Destanı (Bedri Rahmi Eyuboğlu) 158
Ağıt (İlhan Berk) 160
Ağıt (Özker Yaşın) 161
Bir 'Mask'ın Öyküsü (Güngör Kabakçıoğlu) 162

Birinci Bölüm

ŞİMDİ SEVİŞME VAKTİ

Birinci Basım 1953
İkinci Basım 1958
Üçüncü Basım 1965
Dördüncü Basım 1970
Beşinci Basım 1976
Altıncı Basım 1980
Yedinci Basım 1986
Sekizinci Basım 1988
Dokuzuncu Basım 1993
Onuncu Basım 1997

On Birinci Basım
Eylül 2000

Şimdi Sevişme Vakti

Çıplak heykeller yapmalıyım.
Çırılçıplak heykeller
Nefis rüyalarınız için
Ey önümden geçen ak sakallı kasketli,
Yırtık mintanından adaleleri gözüken
Dilenci
Sana önce
Şiirlerin tadını
Aşkların tadını
Kitaplardan tattırmalıyım
Resimlerden duyurmalıyım, resimlerden...

Şu oğlan çocuğuna bak
Fırça sallıyor
Kokmuş manifaturacının ayağına
Dörtyüzbin tekliğinden
On kuruş verecek.

Seni satmam çocuğum
Dörtyüzbin tekliğe.
Ne güzel kaşların var
Ne güzel bileklerin
Hele ne ellerin var, ne ellerin.

Söylemeliyim
Yok
Yok... meydanlarda bağırmalıyım,
Bu küçük
Güllerin buram buram tüttüğü
Anadolu şehri kahvesinde
Kiraz mevsiminin
Sevişme vakti olduğunu.

Resimler seyrettirmeli, şiirler okutturmalıyım
Baygınlık getiren şiirler

Kiraz mevsimi, kiraz
Küfelerle dolu pazar.
Zambaklar geçiriyor bir kadın.
Bir kadın bir bakraç yoğurt götürüyor
Sallıyor boyacı çocuğu fırçasını
Belediye kahvesinde hâlâ o eski, o yalancı
O biçimsiz bizans şarkısı

Sana nasıl bulsam nasıl bilsem
Nasıl etsem nasıl yapsam da
Meydanlarda bağırsam
Sokak başlarında sazımı çalsam
Anlatsam şu kiraz mevsiminin
Para kazanmak mevsimi değil
Sevişme vakti olduğunu...

Bir kere duyursam hele güzelliğini, tadını,
Sonra oturup hüngür hüngür ağlasam
Boş geçirdiğim, bağırmadığım sustuğum
günlere
Mezarımda bu güzel, uzun kaşlı boyacı
çocuğunun
Oğlu bir şiir okusa
Karacaoğlan'dan
Orhan Veli'den
Yunus'tan, Yunus'tan...

Yeis

Akşam üstleri geliyor
Tam insanlar işten çıkarken.
Salkım salkım tramvaylardan
Bir güzel çocuk yüzüyle gülümsüyor
Namussuz, akşam üstleri geliyor.

Neremden yakalıyor; bilmiyorum
Ben tam sevmeye hazırlanırken
On altı yaşındaki sevgilimi.
Elini elimle tutmak
Yirmi dört saatte bir
Sıcak bir laf dinlemek isterken...
Rezil... Tam o saatlerde geliyor!

Sicilya Ormanları

Sicilya ormanları
Gökyüzü kadar esrarlı
Ve intikamcıdır
Petrol lambası yanan,
Kamış saz kulübede
Çerden çöpten kulübede
Mısır ekmeği yiyen çocuk
Seni seviyor
Fırından çıkmış mısır ekmeği renkli,
Yeni sağılmış keçi sütü kadar mavi ve sıcak
kız!
Seni seviyor
Bu Adriyatik dalgalarına,
Gemilerin yelkenlerine sardığım kalb.
Sana gel diyorum.
Bekliyorum.
Gelmezsen
Sicilya ormanları
Gökyüzü kadar esrarlı
Ve intikamcıdır ha!

Ceylan-ı Bahri

Neremden geliyor bu sevinç?
Sana baktıkça çocuğum:
Maviliklerin, badem ağaçlarının, metruk
havuzların, kurbağa seslerinin
Güzelliğinim
İskele çımacısının altın yüreğini...
Gelecek bir sabah vakti, güneşten;
–Derin elemlere rüzgâr–
Bastonunda kış armutları asılı
Küpeştesinde ekmek ayvaları,
Kirli yelkenine fırtınalar sarılı
Kavunlarında sulh ve sükûn
Halatlarında mesut sahillerle
Bir ceylan-ı bahri.

Arkadaş

Bugünlerde bir akşam, şehrin aynalı
gazinosuna ve aynaların içine
Selim-i salis gibi oturacağım
Önümde rakı... dışarda akşam, akıntı,
kayıklar ve gelip geçen...
Meyhanenin kapısından, iki elini gözüne
siper edip bakan birisi:
"Bu herif âşık!" diyecek.
Saçları perişan, dudakları mürekkepli, hali
bencileyin serseri bir kızı
Büyük bir sandal
–Akıntının içinden çekip–
Rakı kadehimle benim arama bırakacak.

Diyeceğim:
Bu akşam değil bir başka akşam seni alıp
bir kocaman şehre götüreceğim:
O şehirde toprak çoktan patlamıştır;
Yıkılmıştır bildiklerim;
Kocaman cepheleriyle borsalar, saraylar,
kimbilir belki de mahkemeler, zindanlar...
Masaldır artık
Onların kahramanlığı, onların merhameti,
onların fazileti...

Ezanlar, mevlitler, harpler, taburlarla
kahramanlar...
Kafam alkolsüz, ellerim kelepçesiz,
Seni bir akşamüstü, Sotiraki'nin
gazinosundan
Rakı kadehimle benim aramdan alıp
Altın akşamların sarı çocukların tırmandığı
Kuşların öttüğü ve yemişlerin yendiği
Hudutsuz ve çitsiz,
Perisiz ve cinsiz,
Kümessiz ve evsiz
Hâsılı numarasız
Bir memlekete götüreceğim.

İstasyondan iner inmez
Seni metrolar başka beni başka tarafa
götürsün. Zararı yok!
Yalnız gine böyle kumral akşam üstleri
Yapayalnız kaldığım kasım akşamları
Buruşuk manton, dağınık saçların;
mürekkepli ağzın ve hemşire
Çehrenle
–Ayaklarını bir sandalyeye dayayıp–
Bana iki satır bir şey söyleyeceksin:
"Bugün ne yaptın, çalıştın mı?"
İstersen sonra kalkar, gezmeye gidersin
Bensiz...
Sen bilirsin.

O ve Ben

Sana koşuyorum bir vapurun içinden
Ölmemek, delirmemek için...
Yaşamak; bütün âdetlerden uzak
Yaşamak...
Hayır değil, değil sıcak;
Dudaklarının hatırası;
Değil saçlarının kokusu
Hiçbiri değil.
Dünyada büyük fırtınanın koptuğu böyle
günlerde
Ben onsuz edemem.
Eli elimin içinde olmalı,
Gözlerine bakmalıyım,
Sesini işitmeliyim.
Beraber yemek yemeliyiz
Ara sıra gülmeliyiz.
Yapamam, onsuz edemem.
Bana su, bana ekmek, bana zehir;
Bana tat, bana uyku
Gibi gelen çirkin kızım.
Sensiz edemem!

Napoli

Napoli, beyaz şehir,
Venedik'te gondollar geziyor,
Roma'da heykeller dikiliyor,
Senin şerefine.

Senin şerefine,
Napolili güzel balıkçı
Dudaklarını
Göğsü hurma rengi olmuş
Hayır hurmalaşmış
Kıza dokunduruyor.
Senin şerefine hey Napoli
Napoli... Beyaz şehir

Mektup

I

Vapurun dümen yerinde çaldığım ıslık
Yağmurlu güvertedeki türküm,
Sana yaklaşmaya vesiledir
Yoksa canım, seni unutmak için değil.
Senden sonra ancak anlaşılır
İnsanoğluna öğretilen yalanlar
Senden sonra anlaşılır ancak
Boşluğu her şeyin
Seninle beraberdir dolu kadehler
Şaraplar seninle aziz
Cıgaralar seninle tüter
Ocaklar seninle yanar
Yemekler seninle yenir

Mektup

II

Senden bahis açılmadıkça susmak isterim.
Senden bahis açmaya vesiledir
Kınalıada, vapur, deniz, yunus.
Şimdiye kadar neden gökyüzü değildi?
Niye böyle oldu?
Neden kitapları severdim?
Bu şehirde ikimiz birden nefes alıyoruz
Yoksa neye yarardı bu garip şehir?
Burada senin doğduğun bana malumdur.
Yoksa sever miydim minareleri.
Süleymaniye'yi,
Sen, gâvur olduğun halde?

Bir Zamanlar

Bazı akşam üstleri, oturur
Hikâyeler yazardım,
Deli gibi!
Ben hikâye yazarken
Kafamdaki insanlar
Balığa çıkarlardı.

Kadınlar,
Kahve cezvelerini ısıtan, mavi ışıklı ispirto
lambalarını yakarlar.
–Geceleyin, karanlıkta, bir dağ başında–
Bir değirmenci;
Yüzükoyun kapanırdı uzun uykusuna.

Köylüler gelirdi
Bakraçlarıyla pazara
Yoğurt satmaya.
Çıplak bir çocuk ayakları avucumda idi
Sokakta diz boyu kar vardı
Bir köprü başında
Bıçaklardım istediğimi;
Atardım kendimi, büyük şehirlerin
Asma köprülerinden suya,
Duyardım suyu yardığımı
Görürdüm:
Suya düşüşümün
Köprüye fışkırttığı suyu

Şarap İçerek

Köprüden köprüye perilerin sallandığı
Karlı bir cumartesi akşamı:
Lastik ayaklarla karlara basan cinler
Mavnaları doldurmuştu.

Beyaz iskelelerde
Zatürreeli memurlar uyuklardı
Biz şarap içmiştik;
Kar sabahtan beri yağmıştı.
Sokakta yalın ayaklar,
Toprakta bembeyaz ölü kokusu
Ortalık hiç yeşillenmeyecek...
Kış günleri köprülerden köprülere periler...
Bembeyaz mavnalarda lastik ayaklı cinler
Gripli ve zatürreeli dünyanın içinde mesut
iki kişi
Hayır bir!

–Şarap bardakları, jambon ve sosis–
Yaz hiç gelmeyecek!
Ne ağızları mühürlü mavi şişelerde tifo
Ne göbekli marulların saltanatında mikrop!
Ne altın kayalarda soyunmuş sıska çocuklar
Ne mavi suda
"Abanoz teknesinde"
Çalınmış saadetler taşıyan "Kartal"
Nam kotra...

Kızımla şarap içmek...
Herkesin çırılçıplak olduğu plajda
Kışı beklemek... Mahzun

Ve kışın o tahayyül bile etmediğim hakiki
yazı getirmek
Kavgası kafada
Kızımla şarap içerek...

Deli Çay

Çınarlarına kargaların üşüştüğü memleket
Sütlü mısırların kebap edildiği
Kebap mısır kokusu küllü ateş
Yarı olmuş mısır koçanlarının mor
püskülünde akşam.
Tarlanın kenarında yer yer karpuz
çekirdekleri.
Çocuklarla beraber aynı rüyayı
Çırılçıplak çınarların
Bütün ovayı süzen
Minare boyu tepelerinde
Kargalar.
Çocuklarla beraber
Aynı yaz rüyasını:
Sütlü mısırları,
Karpuz çekirdeklerini,
Olgun Vodina kavunlarının altın içini
Kafalarını kanatlarının altına sokup üşüyerek,
Aynı yaz rüyasını görmekteler.

Boşnakça konuşan
Büyük mum bacaklı,
Sakarya suyu yüzlü,
Elleri inek ve buzağı kokan sarışın kadınlar
Çınarlarına kargaların üşüştüğü memleket
Gündelikçilerin efendilerine

Bedava gördükleri hizmetine kızmış gibi
Tarlaları basan "Deli çay"
Çınarlarına kargaların üşüştüğü memleket.

Geceleyin üç ayaklı titrek masalarda oynanan
Kazıklı prafa partilerinin
Bıçak çektirdiği lüks lambalı kahveler...
Evvela tavuklar ve kazlar bağrıştı.
Yün yorganların altında terlemiş
Mahmur kızlar uyandı, delikanlılı uykularından
Bütün cümle kapıları açıldı:
"Deli çayı bırakmadılar, serbest girsin"
Kapılar açılmazsa kırar Deli çay
Deli çay muhtaçtır:
Mayıs sıvanmış ev altlarının
Sükûnetine...
Deli çay ev altlarına girdi
Bir yılan ıslığıyla,
Ejderha kımıldanışıyla,
Ninem Kuran okudu,
Dedem küfretti Deli çaya.
Gün doğdu:
Kulübenin damında oğul,
Ana beline kadar su içinde.

Uzakta
Erenler tepesinde evliyalar;
Deniz kıyılarından getirilmiş
İki çifte bir sandalda kaymakam bey,
İçinde sandallarla gezilen şehrin
minarelerinde
Deniz görmemişler deniz seyrederler.

Gün doğdu:
Filizlenmiş buğday tarlaları nerde?
Nerde buzağının sırtında
Anasının dil izleri yer yer?

Nerde o tüyleri dökülmüş,
Nasırlı kara derisinde sopa izleri,
Gözlerinde memleket şarkıları,
Ayaklarında memleket yolları,
Karacaoğlan şiirine benzeyen
Çakır mandalar?
Övendire nerde?
Nerde, çocukların yaz geceleri,
kaba samanların içinde
Keloğlan hikâyeleri anlattıkları
Üstü örtülü, kuyruğu uzun,
Şehirde Bulgaryalı Ahmet ustanın kenar
tahtalarını çiçeklediği öküz arabası?

Akşam
Sular ürperiyor.
Kulübelerin suda yüzebilen eşyalarını
Şehrin kopukları
Ziftli kara sandallarla topluyorlar
–Sahiplerine vermek için–
Uzakta, "Ormantepe"de bir silah patlıyor
Meşhur avcı Hüseyin'in oğlu
Bin dönüm tarlasını basmış suyun
Uzaklardan, gökyüzünden çekip aldığı
Yaban ördeklerinde
Gamını defetmektedir.

Akşam oluyor
Sular ürperiyor
Dönüyor kargalar çınarlara
Şaşırmış aç kuşlar
Aynalaşmış suyu gagalıyorlar...

Ertesi gün
Tohum çürüyor,
Su çekilip gitmiştir:
Şosenin üstünde ölü bir manda, bir koyun,
bir insan.
Yanlarında
Sapan
Övendire, boyunduruk...

Bir Masa

Bize bir masa ayır Yanakimu
Aleksandra'mla benim için
Bir masa
Üstü çiçeksiz
Örtüsü gazeteden
Şarabı aşktan
Hem hülyadan

Aleksandra'ım mızıka çalsın
Siyaha çalar parmaklarıyla
Güftesi bayağı şarkılar
Adi havalar
Meyhane acı zeytinyağı koksun
Sen hoşnut ol Yanakimu

Köprü

İnsanlar Köprü'den geçmediği zaman
Acaba Köprü düşünür mü?

Çamaşır mandalını gözlerinde sallayan
meczubun geçtiğini
Üsküdar iskelesinin kanapelerinde güneş
banyosu yapanı
Üsküdar kıyılarının ötesindeki
Kastamonu, Sıvas, Safranbolu... Erzurum'u.

Burada insanların içinde büyük dürbünler,
Güller gibi açmıştır.
Yufkacılar burada açarlar, koskocaman
oklavalarla
–İçlerindeki hamurdan–
Şeffaf ve titrek memleket rüyalarını.

Alyanaklı, beyaz, kalın şekerciler;
Akide ve bergamutlarını mermer
tezgâhlara vurdukları zamanki kasvetsiz
hallerini burada kaybeder,
burada şairleşirler
Hışırtı ile ve kocaman bıçaklarla kesilen
tahan helvalarının kokusu ellerinde
Askeri Müze'deki, balmumundan yeniçeri
heykelleri gibi, güzel, büyük insanlar
Burada omuz omuza;
Kötü yağlarla yaptıkları börekten
şişmanlamış, iyi insanlarla
Dalgıcı seyrederler.

Onlar ki, küçük parmaklarını birbirine
vermişlerdir
Onlar ki, sarı elbiselerinin içinde
Kazsız köyün sıcak gecelerini
Kırağıları ve zelzeleleri, feyezanları ve
harpleri görmüşlerdir;
Onlar ki yağsız köpüklü ayranlar içmiş,
taşlı bulgur pilavı yemişlerdir;
Küçük parmaklarını birbirine vererek...
Bazen birdenbire sarası tutup düşerek...
Nereden gelir, nereye giderler
Küçük parmaklarını birbirine vererek?
Bunlardır Köprü'nün sairfilmenamları.

Hepsi yirmişer, otuzar yaşında ihtiyar
rüyaları görmüş;
Aşağıda, İstanbul bıçkınlarının söğüştüğü
sandallarda.
Balıkçıların torik yakaladığına – onlardan
daha çok memnun;
Çifti altmış paraya satılan bayat simitlerden
hoşlanırlar.

Onlarda her şey bir derin uykudadır
Kahramanlık, dostluk, sevgi ve
müsamaha...
Bütün lüzumlar ve lazımlar.
Şu ensesi dümdüz ustura ile alınmış
Saçları arkaya taranmış,
Bol elbiseli, altın bakışlı, sarışın uzun
bacaklı adam.

Kimdir biliyor musunuz?
Onu Köprü'den başka, bir de eski polisler
tanır:
– Ulan sen yine buralarda mısın? derler.

Omuzlarını kısar, ellerini cebinden çıkarır,
atar ağzından cıgarasını
– Gidiyoruz be mâvin ağabey, der.
Bu meşhur yankesici, Yedikuleli İstavro'dur
Ve hoş çocuktur.

Bir başkası gece saat ondan sonra vapurları
ve ışıkları seyreder güler,
Ah ona bir bilet alan olsa dünyayı dolaşmak
işten değil;
Onun yanındaki gitmemeyi, gitmek
isteyerek düşünmekte
Yalnız bu sonuncuda her şey yalancı,
hülya ve melankolidir.

Her kim ki bir arkadaş bulmak için
dolanmakta ise
Ondan çekinmeli...
Köprü'de arkadaş olunmaz;
Köprü'den seyredilir.

Marikula Doğur

İstemem eski rüyalardaki kadın resimlerini:
Tombul ve beyaz.
Bana bir taze dişin, yazın kumsalda kızarmış
Tüyü altın bacağın yeter
Ve tren yollarında tüten öğlelerin...
Kışın şarap içtiğimiz kahvelerdeki
Boyalı kadınlar rüyası... bitsin.

Ne su başlarında tavus tüyleri gibi çeşitli
böceklerin hasreti
Ne çayır içinde gülüşen çocukların yırtık
mintanları
Sen: Taze dişlerinde hıyar kokusu...
Ağzında olgun domateslerin çekirdeği,
Karpuz ve erik.

Doldursun bütün bu sahili Marikula
Çıplak dizlerinde ağları ördüğün zaman
Birdenbire sancılanarak yapacağın çocuklar.
Vapurlara seslenecekler Marikula:
– Hey, kaptan dur!
Marikula doğur!
Her dokuz ay on günde ikizlerini
Sandallar boş bekliyor.
Balık yalnız tutulmuyor Marikula;

Bacakları çevik çocuklarım sendedir!
Doğur Marikula doğur!

Karlı Hava

Sana dostluğumu içimden söküp
Bahçene dikmeliyim.
Meyveler bol meyveler,
... Yaz akşamları terleyen sürahilerdeki
sular.
Burada; içimin sökülmüş, kurt üşüşmüş
fidanlığında
Düşmanlıklarımın, hasetlerimin ve
namussuzluğun
Sarışın, acı yeşil ağaçlarında
Zehir gibi bir kış akşamı
Poyrazdan masun bir kulübe göreceksin
Azizim sen, uzun bir yolculuğa çıkmışsın
Tipi birdenbire bastırmış
Uzaklardan mavi fenerli bir araba geçmiş
Yakınlarda bir at kişnemiş

Bir süvari; şarkısını birdenbire kesip
Yıldırım gibi uzaklaşmış
Ova; alabildiğine uzak, göz alabildiğine
düzlük.
Seninkisi
Senin içinden koparmadığın
Yeniden biten, çocuk dişleri misali
Dostluğun;
Bana şimdi gelirse
Böyle bir karlı havada gelecektir.
Fakat sen emin ol:
İçinden kalorifer yanan bir Avrupa otelinde
Banyolu, yatağı kuştüyü yastıklı bir oda
bulacaksın.

(Kosta AYANİS'ten)

Söyleyemiyorum

Her şey bitiyor.
Şimdi başlıyor karanlık bir gece
Yıldızsız, fırtınalı
Kulübedeki sevgilim
Bir rahat uyku uyumadı
Benim eski kafalılığımdan

Ondan bütün peşin hükümler sıyrılmıştı.
Bir gökyüzü gibi maviydi
Aydınlıktı
Yalnız bendeki rüya
Bendeki malihülya
O mavi gökyüzünü
O yeşil çimeni
O çiçek açmış
Şeftali ağacını göremiyordu

Onun bedbaht kulübesinin
Çukuru dolmuş aptesanesi
Onun karyolasız odasının
Marsık kokusu
Sonra ihtiyar tıknefes anasının
Çektiği
"Tatula" tütününün
Verem, ihtiyar ciğer, yorgun kalb
Kokan havası
Sonra fakir mangal
O bedbaht soba
O bembeyaz peşkir
O ağlayan tencere
Ben sizden nefret etmişken
Zannettim ki sevgilimdir sevmediğim.
Onu ben bir saraya değil
İki odalı bir eve götürecektim
Bir radyomuz, bir banyomuz olacaktı

Nikeli pırıl pırıl bir karyolada
Hasan Ustanın işlediği
Bir mavi yorgan bakacaktı
Aynada ona layık iki üç eşya
Güleceklerdi...
Ponponu kırmızı bir terlik
Bursa ipeğinden bir gecelik
Yine aynada yalancı bir şeftali dalının
Bir ceviz masanın üstündeki
Rengârenk ucuz bir vazodan
Hareketsizliği görünecekti
Hiçbiri olmadı
Hiçbiri olmayacak
Düşmanlar çok
Dünyanın yarıdan çoğu
Herkes
Benim saadetime herkes
Her şey
Mani olmakta
Neden biliyorum
Biliyorum, söyleyemiyorum.

İkinci Bölüm

DERGİ VE GAZETELERDE YAYIMLANMIŞ ŞİİRLER

Hammal

Ensesine sokulu
Kamburunu kaşıdı
Şu koskoca bavulu
Beş kuruşa taşıdı

İlan edecek bunu
Kasabanın davulu
Koskoca bir bavulu
Beş kuruşa taşıdı

Yol yakın yolcu ırak
Yola bak yolcuya bak
İstersen yolda bırak
Şu koskoca bavulu

("**Mektep**", 21 Ocak 1932)

Bizim İskele

Kim bir bardak şarap içecek denize karşı;
Kim koyacak bu pembe boş bardaktaki
hayal rakısına su.
Ne zaman dönecek delikanlılar uskumrudan?
Torik ne zaman sandalı pat pat dövecek?
Balığı çapariden hangi kocaman elli çocuk
Ustalıkla çekip alacak
Galsamasını yırtmadan?
Birer küçük lokomotif gibi tüten
Islak çocuklara
Çemberlerini göstermeyen karanlık
basmadan

Uskumru yüklü sandallar dönmüş
olmalıydı...
Martılar o büyük binanın damına
çömeldiler mi?

Lodos gelmek üzere, hava bozmak
niyetindedir.
Eski iskelenin demir aksamındaki zehirli
midyeden yiyenlere
Hiçbir şey olmadı.
Büyük balıkçının –büyük sihirbaz gibi–
çok yemek şartıyla
Yemesine müsaade ettiği günden beri
Sıska çocuklar çelikli ve zehirli midye
yiyorlar
Ve hiçbir şey olmuyorlar.

Bir başka balıkçı: Zehir midyede değil
midededir, dedi.
Mideleri ve bünyeleri zehirsiz insanlar
220 ekmek çıkaran fırının önünde
bekliyorlar
Taze ekmeklerle midyeleri külün
üstünde hafif pişirip
Yemeye hazırlanıyorlar.
Akşam ne güzeldir bizim iskelede
Balık çıkmadığı, lodos esmediği gün
Midyenin zehirlisinden korkmayanlar için

("Yeni Mecmua", 14 Şubat 1941**)**

Kırda Bir Öğle Uykusu

Şapkam, elimi sildiğim mendil, defterde
romanım
Ve siyah güneş gözlüklerim,
Bir kır masasının üstündedir.
Masanın altında küçük köpekçiğim,
Çam ağaçları
Ve Yuvakim'in kâğıttan fırıldağı.
Sıcak.
Masada bir jilet
Ve iki çam dikeni,
Şapkamın kurdelesi.
Barba Yorgi eşikte çömelmiştir,
Kırk senedir görmediği bir Erzurum'u
Anlatmak için
Benden başkasını bekliyor.

Ve Çifte Kardeşler
İsmindeki birbirine bitişik çam ağacından
Bir aşk fısıltısı; gözlerim kapanıyor.
Seni burada düşünmeliyim sevgilim,
Hani bir akşam ikinci mevkiin rüzgârlı
tarafına kimseler olmadığı için
yerleşiyorduk.
Bu, bir son vapurdu.
Yıldızlar peşimizde,
Yıldızlar gerimizde, ilerimizdeydi.

Elini tutardım.
Tırnakların bir ayna gibi,
Saadetimin aynası gibi,
Hoh, der, üfler,
Sonra yalanır.
İşitirdim,
Yıldızların birdenbire seslendiğini.
Uskur suyu döverken,
Biletçinin zımbası işler,
Birinci mevki ve adamlar harp havadislerini
sükûn içinde,
Suyun garip, uykulu havasında
Seyrederlerdi.

Benim güzel çocuğum,
Tırnaklarındaki rüyamı
Ve sıcak başını,
Avuçlarının yaprağını,
Boynunun çizgisini
Ve dişlerinin beyaz ömrünü,
Burada,
Küçük Yuvakim'in kâğıttan fırıldağı
Melteme karşı dönerken
Hatırlamak
Ve seni yanımda zannedip tekrardan
tırnaklarının
aynasında ömrümün saadet çehresini,
İstikbalimi...

Rüzgâr, romanımdan bir yaprak çeviriyor,
Çamların bekçisi Sadık Ağa,
Köpeği arkasında,
Manastırdan dönüyor.
Madamın pişirdiği nefis kahvenin
kokusunu alıyorum.
Çıplak önümde bir kanatlı karınca,
Köpeğim hareket içinde,
Bir kuş kesik kesik ötüyor.
Uyumak istiyorum,
Bir top sesi geliyor Sivastopol'dan.
İçimi bir göl akşamı sarıyor.

Uyusam,
Kendimi bir son vapurda sansam...
Peşimizde yıldızlar,
Peşimizde uskur,
Uyusam...

("İnkılapçı Gençlik", Temmuz 1942)

Ayvaya Cevap:

Elma ve İncir

İlk urbamız:
İNCİR.

İlk günahımız:
ELMA.

Not:
Ben günahsızım.

("Doğu-Batı", 1 Şubat 1954)

Aynalı Çeşme

Küçük bir sofra kurardım
Boğazımı bir umutsuzluk sıkardı
Merdivende ayak sesleri kesilirdi
Odaların içine yalnızlık kapanır
Ampul kararırdı
Merdivende ayak sesleri kesildiği zaman.
Kapı hafifçe tıkırdadı mı dersin?
Koş...
Kimseler yok.

Kulaklarımda ayak sesleri
Kapıda tıkırtı
Boğazımda bir yumruk.

Her yerde kendim
Aynalarda, camlarda, alüminyumlarda

Kurşun borularda
Masada, karyolada
Pis kendim, mendebur kendim, fena kendim.

Ama kapı tıkırdadı mı idi...
Sen
Sen bir tek insansın
Değişik.

Kalküta'da lacivert saçlı çocuk
"Grenoble"da maviş
Pire'de üzüm çalıyorsun bir küfeden
Napoli'de balık satarsın.

Ama sen
Sen benim Aynalı Çeşmem.

("Doğu-Batı", 1 Mart 1954**)**

Söz Açınca

Fırtınaları ayağınıza
Meltemleri saçınıza yollayacağım
Yakamozlar tırmanacak göğsünüze
Martılara söyleyeceğim gelsinler
Sivriada'nın boz tavşanları
Kulağınıza fısıldayacak;
Sandalsız balıkçılar da gelecek,
Ay ışığını
Martının sırtından alıp
Akşam üstlerini
Kurdele balığından;
Karabataklardan karanlığı
Ben alıp getirsem...

Nisan yağmurları yağmış Levent'e
Onlar tanıklık etsinler olmazsa
Nisan yağmurları tane tane.
Benden yana konuşacaklar bakın
Cümle balıklar;
Karidesler, pavuryalar, böcekler,
Istakozlar.

Akdeniz adalarına haber yolladım
Sardunya Adası benden yana çıkacak
Yırtık yelkenler benden yana,
Benden yana bu yas dökülmüş sandallar
Medarı Maişet, Şemşiri Hücum, Maksut
Kaptan,
Ceylan-ı Bahri, Denizkızı, Bereket motorları
benden yana

Ama ben, yine de tavşanları
Sivriada'nın boz renkli tavşanlarını
Kimselere değişmem
Onları göndereceğim kulağınıza
Fısıldamaya...
Meremet yapan Ermeni kadınları var ya
Kumkapı'da
Aslan gibi kadınlar
Memelerinden sert balıkçılar süt emmiş
Ak düşmüş saçlarına erkek yürekleri açılmış
Meremet yapan kadınlar;
Onlara da açtım bu sevdadan
Hepsi
Marmara
O canım su;
Sivriada
O yalnızlık, kimsesizlik, balıkçının hürriyet
heykeli

Dülger balığı
O canavar görünüşlü
O uysal balık
O sandallar, o tavşanlar, o motorlar
Hepsi hepsi gelecekler
Deniz diplerinden yakamozlar
Dikenleri batan süngerler
Hepsi hepsi gelecek
Benim için konuşmaya, dinlersen.
Onlara da açtım bu sevdadan.

("Dünya-Sanat Eki", 15 Nisan 1954**)**

İmrozlu Kız

Dudakları yağmurlu havalarda
Bütün hafta kirli
Pazar günleri fiyakalıdır Eleni

("Vatan-Sanat Sayfası", 16 Mayıs 1954**)**

Kırmızı Yeşil*

Kıyısına tuz ileten rüzgârı,
balıkların yüzdüğünü duyarım.
Dinlerim yosunların konuştuğunu,
midyelerin ağladığını.
Aşkın bir kanadı vardır kırmızıdır,
delinir,
kan akar.
Bir kanadı var;
zehir yeşili...

("İstanbul", 1 Nisan 1954)

---

*) Bu şiirin aşağıdaki gibi başka bir metni daha vardır:

Kırmızı Yeşil

Kıyıma tuz getiren rüzgârı
Balıkların yüzdüğünü duyarım
Duyarım yosunların konuştuğunu
Midyelerin ağladığını
Aşkın bir kanadı var kırmızıdır
Deniz
Kan akar
Bir kanadı var
Zehir yeşili

("Vatan-Sanat Sayfası", 16 Mayıs 1954)

Bir Büyük Karışıklık...

Bir büyük karışıklık yaşadığımız sabahlar
Nerde ormanın içindeki sakalı uzamış insan
Mesut dövüşürken aç kurtlarla
Nerede ilk kulübede ilk eşya
İlk insanda ilk hisler
İşte büyük kavak ağaçlarının kaygan,
parlak sırtından inen
Şişman yağlı tırtıllar
Beyhude saraylar, meçhul aletler
Üst üste
Alt alta apartmanlar
Bir çatıda binlerce insan ama
Yalnız bir katta beraberlik, yalnız bir katta
his

Kocaman evin hayali içimdedir.
O büyük dünya yüzünü kaplayan
Dışarda bütün malzeme
Tırtıl, insan, kavak ağacı, orman, balta ve
ilahir.*

("Vatan-Sanat Sayfası", 16 Mayıs 1954**)**

*) Bu şiir şu notla yayımlanmıştır: "Aşağıdaki şiirin adı yok. Sait Faik bunu geçenlerde bir gün Kumkapı'da beraber dolaşırken şair Özdemir Asaf'a okumuş ve okuduktan sonra da yırtıp atmış. Özdemir Asaf, kâğıt parçalarını Sait Faik'in gözü önünde toplayıp saklamış, bize verdi. Şiir büyük boy, ince, sarı bir kâğıda Sait Faik'in kendi el yazısıyla eski Türkçe olarak yazılmıştı."

Bir Aydınlık

Bir aydınlık sardı,
Işıdı dibinden sular,
Şehir, insanlar.
Bu aydınlık, yerden bitiyordu
Ot gibi, ağaç gibi.
Ne ola ki dedim, kendi kendime.
Hep aynı soruyu sordu
Taşlar, ağaçlar, binalar, insanlar.
Ne ola ki?

Ağır ağır yükseliyordu aydınlık,
Tam belimizde durdu.
Baktık korkuyla
Yarı belimize.

Bayram günleri dibinden aydınlanan
Abideler gibiydik sokaklarda,
Birbirimize bakmadan önce.
Kendi yarı belimizi
Korkuyla, zevkle, daha başka
Bir şeyler seyrettik.

Sonra, bakınca birbirimize,
Yarı belimizden aşağısı
Öylesine aydınlıktı ki,
Yarı belimizden yukarısını
Göremedik önce,
Gözlerimiz alışıncaya kadar.

Gözlerimiz alışınca,
Baktık ki belimizden yukarısına,
Çılgıncasına,
Hiçbir şeyler yoktu.
Yarı belimizden yukarısı yoktu.*

("İstanbul", Haziran 1954; **"Varlık"**, Temmuz 1954**)**

*) Bu şiir, İstanbul dergisinde şu notla yayımlanmıştır: "Sait Faik, ölümünden takriben iki ay önce yazdığı bu şiiri –hazırlanmakta olan bir eser için– Fransızcaya çevirmek isteyen arkadaşı ve doktoru Fikret Ürgüp'e vermiştir. **İstanbul,** sayın doktorun lütufkâr müsaadesiyle bu şiiri ilk olarak yayım alanına sunmaktadır."

Evime Dönüyorum...

Adımım düşünüyor... Anlatılmaz ki sözle;
Bin bir ateşten dilli yangınken sönüyorum...
Bir harabe yüzüyle, balmumundan bir gözle,
Sararmış caddelerden evime dönüyorum.

Düşmüş yanına eli, bir tutam buğday gibi.
Bir çocuk uyuyordu işportanın başında;
Avizeler yakıyor caddeler saray gibi;
Bir anne dizi hali kaldırımın taşında.

İçimden: "ört!" dediler, örtüverdim üstünü
Bir çuval parçasının çıplağı belirince.
Vuruyor fenerlere şimdi, ağaran günü,
Ne gece... Ne canından bıkmış, hiddetli
gece...

Son ışıkla, bitiyor gözümde sivilceler
Şimdi dövüşüyoruz gecelerle, taş taşa...
Hasreti sabahımın ak başımda geceler;
Evime dönüyorum, rüzgârlarla başbaşa...

"Köprü"den ilk camie, son canımla kavuştum;
Bakın, başım düşüyor, kapadım gözlerimi.
Sert taşlara can veren sanatkârla buluştum;
Geceler hakkediyor mermerleşen derimi...

Dur! Durdu... O gürültü kaçıyor son paramla.
İşlek bir cadde gibi sabahla sönüyorum,
Kapanmayan gözümle, kapanmayan yaramla,
Kızaran caddelerden evime dönüyorum...

("Varlık", 1 Temmuz 1954**)**

Hasretimin Bittiği ve Başladığı Yer

– Deliyor fiske fiske çıplak ayaklarını,
Gözü kararmış yollar tanımıyor seni de.
.....
Demirleşmiş ovaya sürdü kısraklarını
Ardından gece gibi sürükledi beni de...

Bin bir ateşle rüzgâr yanınca, kavrulunca,
Ovanın damarında esiyor kanım gibi...

– Çobanım gelmedik mi?

Kesmiyor türküsünü... yürüyor parça parça
Yürüyor duman gibi, yürüyor canım gibi.

Toprağın çatlağından yorgunluk sahip geldi;
Çekiyor vücudumu, sünger gibi, kovuklar...
Karanlık, bir dağ gibi, solumuzdan yükseldi,
Sağımızda, kaynadı berrak, gölden ufuklar.

Demirden ovalarda benzi tunçtan insanlar,
Gövdesinde dinlenir göğsünden vurulunca;
Yıldızdan meyveleri, rüzgârdan kuşları var,
Bu alacakaranlık benziyor bir ağaca.

Çıplak göğsümüz delik, benim çarığım delik;
O sürülü bir çoban, ben sürüye hasretim...
Bu kurak yerden sonra, gelecek bir dikenlik
Orayı da geçince, gözükür memleketim...

– Çobanım gelmedik mi?
– Bilmez kibi yapıyon!..

Çarığımı çıkarıp geçiyoruz bir dere;
Yüzüme su serpiyor çobanım daha çocuk.
Biri çekiyor beni biri mıhlıyor yere;
Bir elimde omuzu, bir elimde yorgunluk.

– Ağabey, geldik işte!

Bana bir yol gösterdi, kendi doğruldu köye;
Gözümde yaşlar vardı, aktı gözünden yaşlar
Kesmedi türküsünü... sesi döndü aleve;
Hasret yolum bu sesle biter, bu sesle başlar.
başlar.

("Varlık", 1 Temmuz 1954**)**

. . .

Sen benim canım arkadaşım
Gece arka üstü uzanıp otlara
Yıldızlara baktığım zaman
Kolunda karıncalar geziniyor
Alnında oluyor
Ellerinde gelecek günlerim
Gözlerinde arkadaşlığım
İsmini bağırıyorum dağa
Sen İstanbul'dasın diye memnun ağaçlar
Sen dünyasın diye rüzgâr esiyor
Sen varsın diye insanlar iyi
Böcekler yeşil yeşil

Böcekler kara kara
Karıncalar sevimli
Çiçekler burcu burcu.
Kime söyleyebilirim senden başka
Denizin mavisini
Dondurmacının kutusunu
Çamların sesini
Kime açarım senden başka
"Gül bahçe"den
Kim ağlar kâğıt helvalarının hikâyesinden
Kim iki kahveye saadeti kilitlemiştir.
Kim sever o minareyi, Yüksekkaldırım'ı,
Çingeneleri

Alnı hülyalım
Önümden insanlar geçiyor
Tanıyorum hepsini
Ama kim bunlar
Niçin koşuyorlar şehre
Bu yüzlerindeki rahatlık neden?
Ben mesutken de rahat değilim.*

("Yeditepe", 1 Haziran 1964**)**

*) Şiirin altında, müzedeki müsveddeden kopya edildiği yazılıdır.

Alnı Hülyalım*

Sen İstanbul'dasın diye memnun ağaçlar
Sen varsın diye insanlar iyi
Böcekler yeşil yeşil
Karıncalar sevimli
Çiçekler burcu burcu
Kime söyleyebilirim senden başka
Denizin mavisini
Dondurmacının kutusunu
Çamların sesini
Kime açarım senden başka
Gül bahçeden
Kim anlar kâğıt helvalarının hikâyesinden
Kim iki kahvede saadeti kilitlemiştir.
Kim sever o ince minareyi, Yüksekkaldırım'ı,
Çingeneleri

*) Bu şiir, bir önceki adsız şiirin yeni bir yazımı olabilir.

Alnı hülyalım
Önümden insanlar geçiyor
Tanıyorum hepsini
Ama kim bunlar
Niçin koşuyorlar şehre
Bu yüzlerindeki rahatlık neden
Ben mesutken bile rahat değilim

("Varlık", 15 Kasım 1965)

Deniz

Neler söylemek istiyorum güneş batarken
Bir hitam, bir nihayet, bir ölüm şarkısı
Düşünüyorum sonra orda
Güneşin battığını
Sabah oluyordur.
Sabah
Çocuklar uyanıyordur uykularından
Aziz, harika, latif, sarı, esmer, siyah çocuklar
Anneler görüyorum, kesik saçlı, mavi gözlü
Kocası ölmüş analar
Babalar görüyorum babalar, müthiş kâbuslu
uykularından uyanmış

Allahım ben neler görüyorum güneşin
battığı yerde
Güneşin battığı yerde yenilik
Hiç eskimiyor bu nizam
Her zaman uyanıyoruz buluğ çağında şeytan
gizli uykulardan
– Samanlıklar, tarlalar, koşmaca ve
saklambaçlar–
İçimde bir bilgiç lise talebesi ruhu
tayyarelere biniyor
Saatte 3600 kilometre yapan tayyareler
Ve güneşin battığını görmüyorum

Ne de doğduğunu
Güneş var gurup tulû yok
Bana göre tulû sana guruptur
Senin gurubun benim tulûum.
Çocuklar güneş doğuyor
Çocuklar güneş batıyor

("Varlık", 15 Haziran 1966**)**

Üçüncü Bölüm

YAYIMLANMAMIŞ ŞİİRLER

Yazamamak

Sis vardı denizde,
Tepelerde, evimizin üstünde.
Bahçede yapraklar buğulu,
Su akıyordu demir parmaklıktan,
El değince.
Ağaçlar puslu...

Sıcaktı gözleri kadının,
Elleri yanıyordu,
Ayakları buz gibi soğuktu.
Denizin üstünde sis vardı.
Ben yazamamaktan kudurmuş
Tırnaklarımı yiyordum.
Kadın geriniyordu,
Buz gibiydi ayakları.

Kafamda
Ve denizde
Sis vardı.

Sabah,
Mayıs sabahı,
Aklıma hiçbir şey gelmiyordu.
Vapura binseydim
Zımba sesi duyacaktım.
Zımba,
Rumba da rumba dedik.

Bir adam gazete okuyor,
Bir kadın örgü örüyor.
Denizde sis vardı.

Sabah,
Mayıs sabahı.
Bilet zımbalıyor biletçi.
Çay kahve beyler,
Kahve çay var,
Çay kahve beyler.*

*) Bu şiir, Sait Faik Müzesi Arşivi 48 numarada kayıtlıdır.

Hoşaf*

Gördüm ki, yolun bir ucunda
İncir ağaçları
Bir ucunda dutlar.

Gördüm ki, ıssız yolda
Sessiz, kurşunsuz
Haydutlar.

*) Bu şiir, Sait Faik Müzesi Arşivi 49 numarada kayıtlıdır.

Bursa'da Bir Kandil Gecesi

Başörtüsüz yüzünde bir Meryem Ana hali
Soluk dudaklarından uçuk, akpak gülüyor
Pencerede kıvrandı bir dul kadın hayali

Bir dul kadın gördüm gözleri yaşlı
Ak dudaklarında garip türküler
Davudi sesler gelir
Bakın herkesler gelir
Benim yavrum gelmedi.

Bir dul kadın gördüm belki bin yaşlı
Derinden nefes aldım, yüreğim genişledi
Bu bir dul kadındı, gözleri yaşlı
Ejderhalar gezerdi belki bin başlı

Mahallenin içinde
Bir dul kadın türkü söyler kandil gecesi
Bu türküler yüreğime işledi.

Soluk dudaklarından uçtu akpak türküler
Bir dul kadın hayali kıvrandı pencerede.*

*) Bu şiir, arşivde 53 numarada kayıtlı belgenin sonundadır.

Cıva*

Bir yirmibeş kuruşluğa cıva sürdük,
Lüfer tutarken,
Akşamüstü.
Pırıl pırıldı gökyüzü, zoka, deniz,
Yirmibeşlik.
Denize kadar uzanmıştı livar.
Sandal ufacıktı,
Lüfer tutmuştuk.
Zokamızdan cıva uçmuştu,
Yirmibeşlikten uzun müddet
Uçmadı.
Sonra parayı geçiremedik.

*) Bu şiirin arşivde kayıt numarası yoktur.

Süfliyet*

Hayır, meramsız, gürültüsüz
Merhaba, merhaba.

*) Bu şiirin arşiv numarası belli değildir.

Pazar Günleri*

Pazar günleri,
Bira içerim,
Turb ve şamfıstık ile.
Küçük bir çocuk
Bana hizmet eder
On kuruş bahşiş mukabilinde.
Halbuki ben onun
Babası olmak isterim.

*) Bu şiirin arşivde kayıt numarası yoktur.

Gazeteler ve Çocuk

Geceleyin sinema kapılarında,
Belki bir milyondan fazla çıplak
Çocuk gazete satardı.
Bazen havadisler kötüydü,
Bazen eeh şöyle böyle,
Fakat çocuklar en çok
"Cinayeti yazıyor!" diye
Bağırmayı seviyorlardı.
Üç kuruş verip gazete almaktansa,
Paltonun yakalarını kaldırır,
Fukaralar mahallesindeki cinayeti
düşünürdüm.

Geceler olurdu ki bir milyon çıplak çocuk,
Bağırırlardı:
Numaraları yazıyor.
Bilet almasam bile,
Amorti almayı düşünürdüm.
Akşam olurdu ki,
Maçı yazardı havadisler,
Futbol sahaları düşünür,
Stadyumlarda çocukluğumda oynayamadığım
Futbol oynar çocukluğum
Sessiz sedasız.*

*) Bu şiir arşivde numara almamıştır.

Dördüncü Bölüm

TALÂT SAİT HALMAN'IN İNGİLİZCEYE ÇEVİRDİĞİ SAİT FAİK ŞİİRLERİ

Now's The Time For Love

I must make nude statues,
Stark-naked sculpture
For your exquisite dreams,
The white-bearded man passing before me,
With a cap on his head,
The beggar
Whose limbs leer through his tattered shirt,
Before all else
I must give you a taste
Of poems and loves
Out of books
And pictures and paintings.

Look at that shoeshine boy
Wielding his brush
Over the stinking fabric merchant's feet
Who will pay the boy a dime
Out of his fortune of four hundred thousand.

I wouldn't give you up, my child,
For four hundred thousand.
You have such lovely
Eyebrows and wrists–
And those wonderful hands of yours.

I have to say it,
No
I have to shout it in the public squares
That now at the coffeehouse
Of this little Anatolian town
Where roses smolder in whirls
The cherry season
Is the time for love.

I must show you pictures
And have you read poems
Which could make you faint from joy.
This is the cherry season:
The marketplace teems with panniers
A woman goes by carrying lilies
And another a bucket full of yogurt
While the shoeshine boy swings his brush.
At the City Café
There's still that old fake Byzantine song.

How can I find a way how can I learn
How can I do it just for you
I want so badly to shout in the squares
To strum my guitar at street corners
And declare that this cherry season
Is not the season for making money
But for making love.

All I want is to let everyone know
About that beauty and that sweet taste–
Then I shall sit down and cry my eyes out
For the days I wasted keeping quiet, without
shouting.
I wish the son of this lovely shoeshine boy
With those bushy eyebrows
Will read a poem at my grave
From Karacaoğlan[1]
Or Orhan Veli[2]
Or Yunus,[3] yes Yunus...

Notes

1) Karacaoğlan: a seventeenth-century minstrel who composed love poems.
2) Orhan Veli (Kanık): 1914-1950, an innovative modern poet.
3) Yunus (Emre): d. ca. 1320, a major mystic and folk poet of Anatolia.

Despair

It comes along in the evening
Just as people leave their offices,
It beams with that boyish smile
When passengers hang like bunches from
streetcars.
That bastard comes in the evening
Grabbing me I don't know where
Just when I'm ready for love,
My sixteen-year-old darling,
Holding hands...
Once every twenty-four hours,
Just when I'm in the mood for some words
of warmth
This scoundrel shows up right then.

She And I

Out of a ship I run toward you
To escape dying or going mad...
To live free of all jaded mores,
To live...

No, it's not the heat
Nor the memory of your lips
Nor the fragrance of your hair–
Not one of these.

On such days when a hurricane breaks out in the world
I cannot do without her.
Her hand should be in mine
And I should look into her eyes
To listen to her voice.
No, I just can't do without her.

To me you are water bread poison,
You are joy and sleep to me,
My ugly girl.
I just don't know what to do without you!

First Letter

If I whistle a tune at the helm of the ship
And sing on the rain-drenched deck
All that is a pretext to approach you,
Not to forget you, dear love.
It's only after you're gone that men
Will realize the lies they were taught.
Only after you're gone
We understand how empty all things are.
Cups are full only when you are with me
Wines are blessed only with you
Cigarettes fume only with you
Fireplaces crackle only with you
Meals are meals only with you.

A Table

Reserve a table for us, dear Yanaki,
For my Alexandra and me
A table
Without flowers
Covered with old newspapers
Serve love for wine
And dreams.
Let my Alexandra make music
With her black fingers:
Raffish melodies
With ribald lyrics.
Let the tavern smell of acrid olive oil
So long as you are happy, Yanaki.

The Bridge

When people don't cross the bridge
Does anything cross its mind?

Does it think of how a madman crosses it
With clothespins dangling from his eyes
The sunbather on the benches of the Üsküdar
boat-landing
The cities in the hinterland, away from the
Üsküdar shores?

Here, in the midst of the multitudes
The binoculars are in bloom like the roses.
Here, with their huge rolling pins, the bakers
Knead with the dough of their hearts
The translucent and trembling dream of their
country.

Lily-white and rotund candy-sellers with red checks
Dump their sugar candy and bergamot on
the marble counters here
They lose their carefree manners
And wax poetic
Their hands smelling of sesame halvah sliced with
the hiss
of enormous knives
They are big handsome men like wax Janissary
figures
on display at the Military Museum
They rub shoulders here
With good people who have grown fat on the
pastry they bake
with cheap grease.

Together they watch the diver.
They are the ones who walk with their pinkies
clasped together.
Dressed in khaki clothes, they have lived through
The sweltering nights of the village without geese
Through frost and earthquake, flood and wars;
They have drunk pure foamy buttermilk
they have eaten pounded wheat pilaf
with the chaff still in;
They are the ones who join their pinkies...
Some of them have an epileptic fit and fall...
Where do they come from, where do they go?
Their pinkies clasped together...
They are the sleepwalkers of the Bridge.

At age twenty or thirty they have all had old men's
dreams.
Down there, in the fishing boats
where the rowdies of Istanbul cuss at each other
When the fishermen catch a big bonito
those rowdies rejoice more than the fishermen.
They are the ones who like stale two-penny *simits*.

Everything is deep asleep in their hearts
Bravery, friendship, love, tolerance...
All necessities and all necessary people.
Who is that man, do you know,
The one whose neck is clean shaven
And hair combed straight,
Wearing clothes that are too large from him,
The blond man with the golden gaze and long legs?
The Bridge knows him for sure,
The veteran cops know him too:
"You bum," they say, "You still here?"

He shrugs his shoulders, takes his hands out of his
pockets,
drops his cigarette from his mouth
"I'm on my way, Officer," he says.
He is the renowned pickpocket Stavro of Yedikule
He's a very nice kid.

After 10 P.M. someone else watches the ferries
and the lights and he laughs.
If only somebody would buy him a ticket
He would think nothing of making a world tour.
The man next to him thinks of going but doesn't
want to really...
Except that everything with him is false, a fantasy,
melancholy.

Whoever walks on the Bridge to find a friend
Beware of it...
The Bridge is no place to make friends;
The Bridge is for gazing.

Give Birth, Maricula

No more the female images of my old dreams
Plump and white.
Your robust teeth are enough for me
And your legs with golden hair tanned on the
beach.

High noon smoldering along the railroad...
The dream of women smeared with make-up
At cafés where we sit and drink wine in winter...
No more of that.

Not the longing of bugs like peacock feathers at
the fountain
Nor the torn shirts of kids chuckling on the lawn...
You: Your fresh teeth smelling of cucumber,
Or the seeds of ripe tomatoes in your mouth,
Watermelon and plums.

Maricula, give birth to babies
After those sudden pangs you get
While weaving fishing nets on your bare knees–
Fill this whole coast with children.

Let them shout at passing ships, Maricula:
"Hey, stop, Captain!"
Maricula, bear children!
Every nine months and ten days give birth to
twins.
The fishing boats are standing idle.
One can't go fishing all alone, Maricula.

My swift-footed children are in you:
Give birth, Maricula, give birth!

I Cannot Tell

All things end now
And a dark night begins
Starless, stormy.
In the hut my loved one
Just couldn't sleep well
Because I'm so square
And my beloved so free of prejudice,
Blue as the sky
And so full of light.
But my dreams
And my gloom
Were blind to that blue sky
To the green grass
And that peach tree in full bloom.
My beloved's wretched hut
Has a clogged john
And just one room without a bedstead.
Its air reeks of coal
And when the old mother
Suffering from asthma
Puffs her Tatula tobacco,
It smells of TB and old lungs and a weary heart.
Then there's that brazier of poverty

That miserable stove
That pure white napkin
That weeping pot.
When I came to hate you
I thought the person I didn't love
Was my beloved,
Whom I would take not to a palace
But to a two-room dwelling
Where we would have a radio and a bathroom–
And a blue quilt embroidered by Master Hasan
Would peep from the bedstead
Glittering with its nickel plating
While a couple of pieces of furniture,
Just the right type,
Would smile in the mirror...
Slippers with a red pompom,
A nightgown made of Bursa silk...
In the same mirror would appear
The motionless fake branch of a peach tree
In a cheap vase painted in so many colors
Standing on a walnut table.

None of this came to happen
None of this will.
Foes are legion,
More than half the world.
Everyone
Everything
Undermines my happiness.
I know why
But I cannot say.

Red Green

I come alive with the wind
That carries the salt of the sea to my shore
I feel how the fish swim
And hear the talk of the anemone
And sense the weeping of the mussels.
Love has a wing drenched in red
The sea
Drips blood
It has a wing
Green as poison.

The Sea

At sunset there's so much I want to tell:
A closing, an end, a death song–
And then I think
Of the sunset over there.

It must be dawn there now
Daybreak
When children are waking up
Dear, delightful, miraculous children–blond,
brunette, black.
I imagine their mothers with their blue eyes and
cropped hair,
Mothers whose husbands are dead.
I imagine the fathers too waking from their
terrifying nightmares.
My God, what do I see where the sun is setting:
A fresh start,
And something brand new where the sun is rising–
A law of nature that never grows old.

At puberty we always wake from a sleep where
Satan lurches–
Straw ricks, fields, games of tag, and
hide-and-seek–
I have in me the spirit of a know-it-all
high school student
That keeps flying airplanes at nearly the speed of
sound,
And I don't see the sun setting
Or rising.
The sun is there, but no sunset, no sunrise.
My sunrise is sunset to you
And your sunset is my sunrise.
The sun is rising, children
The sun, children, is going down.

SAİT FAİK'İN İLK ŞİİRLERİ

Yaşar NABİ

Sait Faik edebiyata nasıl başladı? Bu, hepimiz için bir sırdır. En yakın dostlarına bile edebiyat yolundaki ilk heveslilik çağından söz açmaya hemen hiç yanaşmamış olan Sait'in, çoğumuz gibi, hiç şüphesiz, mektep sıralarında manzumeler karalamakla başlayan ilk denemeleri üzerine birinci derecede önemli bir vesika geçmiş bulunuyor elime. Sait'in vaktiyle bana yazdığı mektupları araştırmak için eski dosyaları karıştırırken "Meşale" dergisinin çıktığı günlerden (1928) nasılsa artakalmış bir mektupla üç şiirini* buldum. O dergiyle ilgili bunca yazı arasından nasıl olmuş da bunlar kalmış elimde? Bu tarihsiz mektup ne zaman geldi? Üzerinde o zaman ne düşünüldü? Sait'e, istediği cevap verildi mi? Hiç ama hiç hatırlamıyorum. Sağlığında bulsaydım o mektubunu, bu kadar eski bir hatırayı birlikte anmak için ne güzel bir vesile olacaktı. Yalnız atılmamış ve saklanmış olması, daha o zamandan o şiirlere hususi bir ilgi gösterdiğime delil sayılabilir mi? Hafızamın zayıflığı yüzünden bunu bile iddia edecek durumda değilim.

Herhalde bu vesika, zamanın yıkıcı ve silici elinden büyük bir talih eseri olarak kurtulabilmiş.

*) Bu şiirler kitaptaki "Evime Dönüyorum" ve "Hasretimin Bittiği ve Başladığı Yer" adlı şiirlerdir. Evime Dönüyorum, iki ayrı şiir gibi verilmiştir.

... Şiirlerinde, yazıldığı çağın estetiğinden izler var. Faruk Nafiz, Necip Fazıl ve Yedi Meşale arası tesirler altında kaldığı belli. Henüz yirmi bir veya yirmi iki yaşında bulunan, üstelik de şiirden ziyade hikâyeye istidadı olan bir sanatçıdan zaten daha fazlası beklenemezdi. Yalnız bu şiirlerde, sonradan hikâyelerinde gözleri kamaştıracak olan orijinal imajlar ve temalardan ilk izlere rastlanmıyor da değil. "Uyuyan Çocuk" teması çok dikkate değer!

Hayatta olsaydı bu şiirlerin çıkmasını istemezdi elbette. Ama artık onunla ilgili her şey Sait'i daha iyi anlayabilmemize yardım edecek vesikalar olmak bakımından bizim için çok önemlidir. Bunlardan en küçük bir parçanın bile kaybedilmesi büyük bir ziyan olur, diye düşünüyorum. Sait'in daha sonraki, hikâyecilik devresine ait mektuplarını gelecek sayılarımızda bulacaksınız.

İşte mektubu:

Muhterem efendim!

Edebiyatın bir heves, bir arzudan çok bir iç ihtilalinin fışkırması olduğunu bilmez değilim. Fakat, her heveskâr gibi, ben de içimde bir ihtilal varmış gibi yazı yazdım...

Bugün size gönderdiğim, şu yazılar da, o günlerin atılmayan, yırtılmayan mahsulü. Her okuyuşta bir mısraını severek, bugün bu mısraları canım gibi seviyorum. Başkalarının da bunları sevebilmesi ihtimali her yazı yazanın içine dökülen temiz bir şelale değil midir?..

İşte, bu maksatla gönderiyorum! Filvaki Meşale gibi yeni, duygulu şöhretlerin isimlerini ve eserlerini taşıyan bir mecmua, benim hevesimin budalalıklarına yüz vermeyebilir ve bu yüz vermeyişinde çok haklıdır...

Fakat, ümit...

Eğer bunlar şiirse, neşredileceğinden eminim; değilse, acaba üç-beş kelime ile adresime bir şeyler yazacağınızı ümit edebilir miyim efendim?

Şehzadebaşı: Bozdoğan Kemerinde
Kirazlımescit Caddesinde 7 numaralı
hanede Sait Faik

(Varlık, sayı: 408, Temmuz 1954)

SAİT FAİK'İN GERÇEKÇİLİĞİ VE ŞAİRLİĞİ

Afşar TİMUÇİN

Sait Faik, birbiriyle dengelenen, birbiriyle örgülenen, birbiriyle bütünleşen, birbirine karışan iki anlatım yolu seçmişti: Gerçekçi anlatım ve şiirsel anlatım. Gerçekçi anlatımda doğayı, insanı, olguları, tasarıları, düşünceleri olduğu gibi, ya da olabileceği gibi yansıtırsınız. Bu durumda, yaşadığınız dünya, size, anlatacağınız şeyleri yazdırır, siz bu dünyanın gerçekliklerini bozmadan anlatmaya bakarsınız. Yazdığınız şey, yaşadığınız şeyin gerçekliğiyle şartlanmıştır. Anlattıklarınız en azından mümkündür, bir yerlerde belki de şu anda olmaktadır. Anlattığınız şeyler, olanların kopyası değilse de benzeridir. Okuyucunun "haydi canım, olur mu öyle şey!" dememesi için elinizden geleni yaparsınız. Gerçekçi anlatımda dış dünyaya bağımlısınızdır. Oysa, öbüründe, şiirsel anlatımda siz dış dünyayı bağımlarsınız, eşyaya hiç sahip olamayacağı nitelikler yüklemeye, yeni yorumlar getirmeye bakarsınız, hatta eşyaya yasalarını yazdırmaya yeltenirsiniz. Şairseniz, bir kuşta bir insan duyarlığı bulduğunuz olur. Bu maşa ateş tutmak istiyor, diye düşünürsünüz. Bir de bakarsınız ki, ölmüş bir köpekte kırılmış bir çocuk oyuncağının hüznü var. Neden yaparsınız bunu? Bunu, gerçeklikleri bozmak, doğruları altüst etmek, insanların kafasını karıştırmak, size bağımlı olmayanı ateşe vermek ve insanları sarsılmaz

tanrısallığınıza inandırmak için yapmazsınız. Tam tersi, şu dünyada insan için olan şeyi daha iyi ortaya koyabilmek için yaparsınız. Şairlerden daha az yalancı kimse yoktur. Ama, insanı vermek için eşyayı canlandırmak zorundasınız. Kehribarın maşası ateş tutmak için can atmasa, siz bir insanın baharla birlikte fışkıran sevincini böylesine yalın bir gözle görmekten yoksun kalırdınız...

Sait Faik hem gerçekçi anlatımı, hem şiirsel anlatımı seçmiş, bu ikisini dünyayı yorumlamada tek bir yöntem halinde birleştirmişti. Bir yandan, çok kesin bir gerçekçi tutumla, doğayı ve insanı bir fotoğrafçı titizliği içinde hiç bozmadan yansıtmaya girişiyor, öte yandan doğayı ve insanı bir heykelci titizliği içinde biçimlemeye, yepyeni bir yoruma tutmaya bakıyordu. Sait Faik'in gerçekçiliği de, şairliği de, özgün bir insan yorumu getiren derinlikli bir araştırmadır.

Ona göre evren şiirle doludur, evrende iki taşın ara yerinde şiir vardır. Evreni tıka basa doldurmuş olan şiir, evrenle sarmaş dolaş olmuş insana görünür. Gerçeklik şiirseldir. Budur gerçekçi yöntemle şiirsel yöntemi bir eden. Şiir, eşyada bizim için olan şeydir; doğada, insanda, toplumda bize göre bulunan şeydir. Bakmayı bildikten sonra, evrende şiirsiz hiçbir şey yok. Şiir yalnızca denizin sessizliğinde, batan güneşin kanayan güzelliğinde, çocuğun ormanı çağıran sesinde dalgalanmaz; o, düşünebildiğimiz her şeyde bir gerilim olarak kımıldanır. Şiir dehaların mısralarda yarattığı bir giz değil, yaşayanın yaşarlıkta bulduğu bir gerçekliktir. İnsanın evrenle kavuşma noktasıdır o; insanın evrene ulaştığı yerde başlar, insanın evrenden koptuğu yerde biter. Bazı şiirlerde şiir yoktur, bazı asker mektuplarında şiir vardır. Her söz evrenin şiirini taşımaz. Bir söz, bir yazı, bir şiir, bir hikâye şiir olabilmek için, insanın evrendeki yerini, acılardan esenliklere, durgunluklardan devrimlere, bilinçsizliklerden bilinçliliklere, sancılardan doğurmalara, düş-

manlıklardan kardeşliklere doğru gelişen yazgısını, evrensel yazgısını ortaya koymak zorundadır.

Şiir her durumda açılmaz; gerçekliğin apaçık göründüğü yerde açılır şiir. Gerçeklikleri söndürün, şiiri yakın, yanar mı? Şiir her adama açılmaz. Çekicini okşayan dülgere, kalemini öpen yazara görünür şiir. Yaşadığı evrenin anlamını sevmeyen şair, şiir diye kendi karanlığını anlatacaktır. Şiir, yaşadığı dünyayı tutkuyla kucaklayan ve karşılıksız seven, yaşadığı dünyada kendisini gören insanın sevincidir. Şair olacaksanız, dış dünya karşısında, başkaları karşısında bir sevgili olacaksınız; siz de her sevgili gibi almaktan çok vermeyi, yaşamaktan çok yaşatmayı, yücelmekten çok yüceltmeyi düşüneceksiniz. Vermek, almaktır; yaşamak, yaşatmaktır; yücelmek, yüceltmektir.

Gerçekçi için bir gözlem alanı olan dünya, şair için bir yorum alanıdır. Gerçekçilikte doğrulama vardır. Oysa, gülünçlüde olduğu gibi şiirde de yakıştırma vardır. İyi ama, nasıl yan yana geliyor bunlar? Neden gelmesinler, evren bize etkin de biz evrene etkin değil miyiz? Gerçekçi, bilimciye benzer, gün gelir iyice susar, yalnızca evreni konuşturur. Şiir, kendi dünyasını ve bütün dünyaları coşkuyla kucaklayanların, o dünyalara kendinden bir şeyler katanların işidir. Gerçekçi, evreni dinler; şair, evrene söyler. Şiir, dünyayla dokunuşmamızda içimize doğan sezgisel, yalın, dolaysız doğrudur. Sait Faik de şairdi. Sait Faik'in gerçekçiliği bir şehirden, daha doğrusu bir toplumdan en doğru bilgileri getirir; Sait Faik'in şiiri bir sevgiliden koca bir şehir kurar, vurulanla vurulur, ölenle ölür, yarattığı sandalyeye insan beklettirmeyi bilir, gelen baharı bir Çingene kızının göğsünde karşılar, ölümü bir başka ülke diye anlatır. Gerçekçi için her yıl kış mevsiminden sonra dallara canlılık ve tomurcuk, havaya sıcaklık, göklere duru bir mavilik getiren bahar, şair için Çingene kızının göğsüne konan bir kuştur, ya da buna benzer bir şey.

Sait Faik, evrenin şiiriyle dolu gerçekçi hikâyelerinde, insanı uçsuz bucaksız bir olanaklar alanı olarak belirliyor, onda her bulduğunu, dağınıklık tadı veren bir titizlikle ayrıştırarak, doğaya katılan ve doğadan pay alan insanın değişken haritasını çıkarmaya çalışıyordu. Bu harita çıkmayacak, çünkü yalnızlıklar bile bir örnek değil, dün bile bugüne benzemiyor; ama her zaman bir şey aydınlanacak, biraz daha aydınlanacak. İstediği, kili biraz daha insanlaştırmak, dünyayı en kuytu köşelerine kadar evcilleştirmek, insanı hep kendini aşan bir varlık olarak daha uyarlı bir yazgıya, insan eliyle yazılmış ve her zaman biraz daha iyi yazılabilecek bir yazgıya doğru yöneltmekti. Hiçbir geriliğin sahip çıkma yürekliliği gösteremeyeceği bu tutum içinde Sait Faik, toplumsal aksamaları hoş görmek bir yana, insanın özünde değişmez bir katılık gibi duran bayağılıkları, küçük insan olma tutkularını bile zorunlu olarak değişmesi gereken şeyler sayıyordu. Hikâye denen şeyi, gerçeklikle şiirin kavuştuğu bir alan, bulanıklıkların dışında kalan apaçık bir bildiri saydı o. Şiir bir sözdü; öyle bir söz ki, insanın yanlışlarda yitirdiği şeyi, borsalarda, bankalarda, karaborsalarda, ikinci dünya savaşlarında yitirdiği şeyi insana yeniden söz verecek. Sevinci, kardeşliği, eşitliği, sevgiyi, direnci, özgürlüğü, umudu, doğallığı, yarını söz verecek insana. Biliyordu, yaşadığımız dünya, kendini durmadan ayıklayarak ileriye varan bir dünyadır. Şöyle diyordu: "Kötüsü üç günlük, üç seneliktir. İyisi tarih olduğundan beri bize kalıyor."

(Yeni Ufuklar, c. 22, sayı: 249, 1974)

ŞİİRLERİNDE SAİT FAİK

Oktay AKBAL

"Bazı Akşam Üstleri Oturur
Hikâyeler Yazardım
Deli Gibi!"...

Şiirler de yazardı. Zaten her öyküsü şiir değil miydi? Şiir, ille de ölçülü uyaklı mı olmalı? Sait Faik öyküsü, düzyazı şiirin en güzel örnekleridir. Ama 'şiir'leri de vardır. Dizelerin alt alta değil de yan yana sıralandığı... Sözcükleri yan yana getirin, virgüllerle, noktalı virgüllerle, noktalarla ayırın. Ya da hiç nokta mokta koymadan sözcükleri yan yana sıralayın, ama bir şiir tadı, bir güzellik, bir anlam buluyorsanız, şiirdir o yazılar...

Sait Faik'in bugün ölümünün yıldönümü... 1954 yılı Mayısının on birinci günüydü. Ellisine bile varmamıştı. Daha nice yapıtlar verecekti. Bitmemişti anlatacakları... Öyleyken siroz hastalığı çekti aldı aramızdan... Tam 31 yıl önce...

Yeşildirek'te bir Çifte Saraylar bahçesi vardı eskiden. İstanbul Lisesi'nin bitişiğinde kat kat bir bahçeli gazino. Yazları Raşit Rıza tiyatrosu ya da buna benzer kumpanyalar gelir temsil verirlerdi. Kentin ortasında yeşilliklerle dolu bir güzel köşe... Görünümü de hoştu. Köprü deniz... Pek çok yazımı orda yazmışımdır o 1940-50 arasında... Sait Faik de çok severdi bu bahçeyi... Bir ilkyaz günüydü, elimizde basılmaya hazırlanan şiir kitabı "Şimdi Sevişme Vakti"nin prova-

ları, oraya geldik. Birer kahve içtikten sonra başladık okumaya. Dergilerde çıkmış pek çok şiiri vardı, Naim Tirali 'Yenilik' Yayınlarında bu şiirleri bir kitapta toplamayı düşünmüştü. Hepsi dizilmiş, masanın ortasında... Okuyoruz; bir ben bir o. Dinliyor, sonra alıyor kalemi baştanbaşa çiziyor. Yapma, diyorum, önleyemiyorum. Bir yana attıklarını yeniden okuyoruz. Sonunda ortaya *"Şimdi Sevişme Vakti"* çıkıyor.

"Neremden geliyor bu sevinç
Sana baktıkça çocuğum"

Sait Faik'in öyküleri, şiirleri hep bir sevinci anlatır. Yaşamanın içinde, ta orta yerinde olmanın sevinci... En umutsuzluk anlarında bile parlar bu sevinç ışığı... Mutluluğu arayıştır, onu şu ya da bu ayrıntıda buluşturur. *"Gelecek bir sabah vakti, güneşten / Derin elemlere rüzgâr / Bastonunda kış armutları asılı / Küpeştesinde ekmek ayvaları / Kirli yelkenine fırtınalar sarılı / Kavunlarında sulh ve sükun / Halatlarında mesut sahillerle / Bir Ceylan-ı Bahri"* der Sait Faik... 'Medarı Maişet Motoru'dur gelecek olan; bir 'Ceylan-ı Bahri'dir... Yaşamda güzellik yaratan, bizi dünyaya bağlayan bir şeydir, değişik bir tattır, bir beğenidir gelecek olan, gelmesi beklenen...

*"Şimdi Sevişme Vakti"*ni okuyorum yeniden... Şair Sait Faik'in darmadağınık izlenimi veren, ama duyarlı okurun bu karışık duygulardan etkilendiği dizeler hiç mi hiç eskimemiş.

"Bugünlerde bir akşam, şehrin aynalı gazinosuna ve aynaların içine / Selim-i Salis gibi oturacağım / Önümde rakı... Dışarda akşam, akıntı, kayıklar ve gelip geçen... / Meyhanenin kapısından iki elini siper edip bakan birisi: / 'Bu herif âşık' diyecek / Saçları perişan, dudakları mürekkepli, hali bencileyin serseri bir kızı / Büyük bir sandal / Akıntının içinden çekip / Rakı kadehimle benim arama bırakacak."

Önceleri çok içerdi. Sonraları hiç içemedi. Hastalığı ortaya çıktıktan sonra ayran ve süt içerdi yalnız... Biz de onunla birlikte ayran içerdik. Ölüm beklentisi içinde öyküler yazmayı sürdürdü. Ama bir daha şiir yazmadı, ya da yayımlamadı. O 'akşam üstleri gelen hüznü' duyamadı, şimdi bambaşka bir kuşku, bir korku vardı: Yaklaşan ölüm...

Oysa çok eski günlerinde sevgilisini beklediği, duygulandığı anlarda şöyle yazmıştı: *"Akşam üstleri geliyor / Tam insanlar işten çıkarken / Salkım salkım tramvaylardan / Bir güzel çocuk yüzüyle gülümsüyor / Namussuz akşam üstleri geliyor"* diye başlayıp "Rezil, tam o saatlerde geliyor" dediği şey 'yeis'ti.

Otuz bir yıl geçip gitti işte. Sait Faik yaşamın içinde bugün de... Yapıtları yeni baskılar yapıyor, öyküleri dipdiri yaşıyor, etkililiği, kalıcılığı günden güne güçleniyor. Yaşadığı günlerde onu yazar bile saymayan, pasaportuna "işsiz güçsüz" diye damga vuranların çocukları, torunları Sait Faik'i okuyor, yaşamı ondan öğreniyor...

"Şimdi Sevişme Vakti" diyordu, şöyle yazıyordu coşkuyla: *"Söylemeliyim / Yok / Yok... Meydanlarda bağırmalıyım / Bu küçük / Güllerin buram buram tüttüğü / Anadolu şehri kahvesinde / Kiraz mevsiminin / Sevişme vakti olduğunu."* Bu güzel şiirin sonunu da şu dizelerle bitiriyordu, bir çeşit 'vasiyet' gibi: *"Mezarımda bu güzel, uzun kaşlı boyacı çocuğunun / Oğlu bir şiir okusa / Karacaoğlan'dan / Orhan Veli'den / Yunus'tan, Yunus'tan..."*

(Cumhuriyet, 12 Mayıs 1985)

ŞİİRLERİNİN TAHLİL VE TENKİDİ
AŞK ÖZLEMİ*

Oktay AKBAL

Sait Faik'in şairliğinden bahsetmek, herkesin bildiğini tekrar etmek gibi bir şey. Çünkü yüzlerce hikâyesinden bir tekini okuyan, yazarının kişiliğindeki şiir cevherini duymazlık, görmezlik edemez. 1935'te çıkan mesela bir **"Stelyanos Hristopulos Gemisi"**nden 1952'de çıkan **"Sivri Ada Geceleri"** hikâyesine kadar 18 yıldır Sait Faik'le adım adım geçtiğimiz mesafeler, gördüğümüz manzara, yaşadığımız dünya, acı, üzücü, sırasında sevinçli; insanı hem hayata bağlayan hem kahreden; kişioğluna hem sevgi hem de nefret duyuran bir dünyadır. Şurası inkâr edilemez ki **Sait Faik**'in hikâyelerindeki İstanbul, Yüksekkaldırım, Burgaz Adası, vapur iskelesi, bir Rum balıkçı, bir topal satıcı, sınıfının telakkilerine karşı koyan avare insan, dondurmacı çırağı gerçek hayattakinden daha çok renkli, daha çok kalıcı, hatta daha çok gerçektir. Sanat eserinin büyüklüğü, bazı gerçeklerin zamanla silinip gitmesine karşılık onlara asıllarındaki güzellikten, değerden daha üstün anlamlar kazandırarak ölmez bir hayata kavuşturmasındadır. Bu ölmezlik, yazarın çizdiği manzaralara, anlattığı kişilere kendinden kattığı duygudan, şiirden gelir. Romanda, hikâyede şiir çok defa tehlikeli de olur. Şiir, eserin

*) **"Sait Faik Abasıyanık 90 Yaşında",** Perihan Ergun, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1996.

özünde değil de yalnız kelimelerinde olursa bu geçici bir değer taşımaya mahkûmdur. Ama Sait Faik'in hikâyelerindeki şiir hem konuda, hem üslupta, duyarlıkta, kişilerde, hem atmosferinde, hem de seçtiği kelimelerindedir.

Bu defa üzerinde duracağımız kitap ötekiler gibi değil. **"Şimdi Sevişme Vakti"** kelimenin tam anlamıyla bir şiir kitabı. Çoğunu on-on beş yıl içinde çeşitli dergilerde okuduğumuz bu 17 parça şiir, şair **Sait Faik**'i bize gösteriyor. Bu şiirlere birer Sait Faik hikâyesidir de denebilir. Hikâyeleri ile tek fark bunlarda yazarın duygularının, görüşlerinin beşer onar mısra içinde teksif edilmiş olmasıdır. Yoksa bunlar birer hikâye de olabilirdi. Bu şiirlerde hayatı, yaşamayı aşktan ibaret sayan veya öyle görmek isteyen bir arzunun belirtilerini buluyoruz, Sait Faik'in şiirlerindeki halatlarında mes'ut sahilleri beraberinde getirecek olan Ceylan-ı Bahri, Selimi Salis gibi meyhane aynalarında kaybolan, delirmemek için bir vapur içinde sevgilisine koşan, Aleksandra'sının siyaha çalar parmaklarıyla çaldığı mızıkayı dinleyen, köprü üstünde gemileri seyredip, **"Bir bilet alan olsa dünyayı dolaşmak işten değil"** diye düşünen, sevgilisini bir saraya değil iki odalı bir eve götürmek hülyaları içinde dalıp giden, o her şeyin, herkesin saadetine mani olduğu, dünyanın yarıdan fazlasını kendine düşman hisseden bir insan buluyoruz. Bu Sait Faik mi? Mümkün. Ama bizler de ona yabancı, ona uzak değiliz. Yazar hikâyelerindeki gibi, hava gibi gerekli olduğunu anlatmaya çalışıyor. Aşk kişiye hayatı, yaşamayı sevdiren ne olduğu belirsiz nesnedir. Aşksız insanlardan her türlü kötülüğü beklemek mümkün. Her felaket aşktan uzak bir dünyanın eseridir. Sait Faik, hikâyeleri, şiirleriyle aşkı, o hem her yanda, hem de hiçbir yerde olmayan nesneyi arıyor. Buluyor, bulduğu anda kaybediyor. Her kişioğlu gibi. Burada Sait Faik içimizden biri. Herhangi bir yeryüzü sakini. Duyan, gören, nefes alan.

"Şimdi Sevişme Vakti", aşktan mümkün olduğu kadar uzak şu dünyanın ortasında bizi aşka çağırıyor. Aşka, saadete karşı duyulan hasretimizin yankılarını taşıyor. Her şeyin aşkta bulunduğunu duyurmak istiyor.

"Senden sonra ancak anlaşılır.
İnsanoğluna öğretilen yalanlar
Senden sonra anlaşılır ancak
Boşluğu her şeyin."

Buradaki **"sen",** sadece sevgili değil, kişinin dünyaya, yaşamaya, saadete karşı duyduğu özlemin adıdır.

(Vatan, 23 Ağustos 1953)

SAİT FAİK İÇİN*

Behçet NECATİGİL

ANLAMAK

Kompozisyon yazıyordu sınıf,
Başlık: Anlamak.
Anlamak uzakken yakın
Kurumuş topraklara,
anlamak,
Boşalışı sağnağın.

•

Anlamak görmekti süregelen
gizliyi.
Doğdu. Adapazarı'nda
görmeye 1907.

•

*) **"Sait Faik Abasıyanık 90 Yaşında",** Perihan Ergun, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1996.

İnsan ilk girdiği koskoca bir
sarayda
Nasıl şaşırır birden anlamak
şaşırmaktır, derken geniş
Bursa Lisesini bitirdi, İstanbul,
Fransa'ya gidiş dönüş.
Anlamak açılışı kapının
Dilsiz ve karanlık konakta
Anlamak hikâyelerinde
İstanbul
Uzun, kısa.
Derken durdu, 1954
Elleri kesilmiş.
Anlamak birden durmaktır:
Gökyüzü daha geniş...
Başın öne düşmesi.
Anlamak boyun eğiş.

(Vatan gazetesi, sanat sayfası, 16 Mayıs 1954)

YILLARDAN SONRA SAİT'LE*

Fazıl Hüsnü DAĞLARCA

Bu yolda kocaman sinemalar kocaman camlar önünde
Duyuyorum
Senin yanımda yürüdüğünü

Kalabalık çoğalırken geceleri ışıklar içre
Duyuyorum
Sevdiğini şimdi daha sık

İşte sokak gürültüleri dinmiş
Duyuyorum
Düşündüğünü senin de

(Vatan gazetesi, sanat sayfası, 15 Mayıs 1955)

*) **"Sait Faik Abasıyanık 90 Yaşında",** Perihan Ergun, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1996.

AKAĞIT*

Fazıl Hüsnü DAĞLARCA

Sait on yıl mı oldu inanmıyorum
Dün gibisin
İşte yakanı kaldırdın uzun parmaklarınla
Sarı yüzünde ak kırmızı bir ince sakal
Üşüdün gibisin
Gecelerin bitmez tükenmez
Yıldız yıldız büyüyen bir düğün gibisin
Güzelliğin iyiliğin doğruluğun düş kapılarında
Dur mu diyorlar biraz mı diyorlar
Büsbütün gibisin

Ama için sıcak için ta doğa'da
Yün gibisin
Nerede olursan ol ne olursan ol Sait
Yanında çocuklar balıklar kuşlar
Düşündüğün gibisin

(1964)

*) **"Sait Faik Abasıyanık 90 Yaşında",** Perihan Ergun, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1996.

SAİT'E 20. YIL AĞITI*

Fazıl Hüsnü DAĞLARCA

20 yıl oldu ha
Gövden toprağa gireli.
Günaydın diye işte tutar elimden
Seninki yerine karanlıkların eli.

Yaşamak... Ölüm... Bitişik ülkeler,
Ki çiçeklerle açtığı düşüncelerin.
Biri sözde güneşçe aydınlık
Öbürü us düşünce derin.

Beyoğlu önümüzden akarken öyle güçlüydük ki
Otağlara benzerdi kahvede yerimiz.
Hani bizim dergi çıkacaktı pırıl pırıl,
Yazarları sevdiklerimiz?

*) **"Sait Faik Abasıyanık 90 Yaşında",** Perihan Ergun, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1996.

Dağlar taşlar nasıl kanatlanıyor,
Kuş uçar peki?
Sonmuş o konuşma nasıl bilebilirdik
O yıldızlar önceki.

Sait, duyuyor musun,
Buz gibi buz gibi geçiyor yıllar.
Ölüler yok,
Ölülerin yaşı var.

(Varlık dergisi, 1 Mayıs 1974)

İSTANBUL DESTANI*

Bedri Rahmi EYUBOĞLU

.....
İstanbul deyince aklıma
Sait Faik gelir
Burgazadası'nda kıyıda
Bir çakıltaşı seslenir
Mavi gözlü bir çocuk büyür döne döne
Mavi gözlü ihtiyar balıkçı gencelir küçülür
İkisi de bir boya geldiler mi Sait kesilirler
Bütün İstanbul'u dolaşırlar elele başbaşa
Ana avrat küfrederler uçan kuşa eşe dosta
Sivriada'da martı yumurtası toplarlar çilli çilli
Ziba mahallesinde gece yarısı
Sabah Galata'dan geçer yolları
Maytaba alacakları tutar kahvede
Zararsız bir deliyi
Ula Hasan derler gazeteyi ters tutaysun
Çaktırmadan gazetesini tutuştururlar fakirin
Sonra oturup sessizce ağlarlar

*) **"Sait Faik Abasıyanık 90 Yaşında",** Perihan Ergun, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1996.

İstanbul deyince aklıma
Sait Faik gelir
Taşında toprağında suyunda
Fakir fukaranın yanı başında
Bir kalem bir yürek bilendikçe bilenir
Kıldan ince kılıçtan keskin
Hep eyiden güzelden yana
Hep kimsesizlerin

İstanbul deyince aklıma
Sait'in son yılları gelir
Hey Allahım en güzel çağında Sait'e
Dört beş yıl ömrün kaldı denir
Sait Sait olur da nasıl dayanır
Mavi gözlü çocuk boş verir ölüm haberine
İhtiyar balıkçı pis pis düşünür
Bir zehir yeşilidir açılır
Bir yeşil ki ciğerine işler adamın
Bir yeşil ki kasıp kavurur
Küçük mavi gözlü çocuk
İhtiyar balıkçı
Ve dilimize bulaşan zehir yeşili
İstanbul çalkalandıkça bu denizlerde dipdiri
Dilimiz yaşadıkça yaşasın Sait'in şiiri

(Dördü Birden – Varlık Yayınları)

AĞIT*

İlhan BERK

Baktık bir evin bahçesi ilk defa bir evin bahçesi
başını almış gidiyor
Bir çocuk Grenoble'da İtalyan mahallesinde bir çocuk
görüyor ilk
Deniz kıyısındaki o her akşamki kahve birdenbire
tutup batıyor
Ne varsa umutlu umutsuz, sıkıntılı sıkıntısız, o
cumartesi akşamları, firengili akşamlar çekip gidiyor
Yeşil zeytin, limon gibi bir İstanbul sarısı kalıyor
geriye
Bir evin bahçesi ilk defa gülmüyor, saksıdaki bir çiçek
büyümek istemiyor ilk defa
Gece, her taraf gece, Katina'nın elleri gece,
en sevdiğimiz yerleri gece, gece hiç bitmiyor
Bağırmak sabahları, akşam üzerlerine,
bir pencereden bir denizden bağırmak, bağırmak
*Uyandık **Eftalikus** uyandık İstiklâl caddesi yok,*
Beyoğlu'ndaki güneş yok
Gökyüzü yok.

(Galile Denizi'nden)

*) **"Sait Faik Abasıyanık 90 Yaşında",** Perihan Ergun, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1996.

AĞIT*

Özker YAŞIN

Eski güzelliği kalmadı Burgazada'sının
Balıklar hüzünlü martılar hüzünlü
Denizin rengi bir hoş mavi
Eski güzelliği kalmadı Burgazadası'nın.

Topal Martı uçup gitti
Sinagrit Baba son verdi hayatına
En güzel karanfilleri kör Mustafa
Getirdi Sait'in mezarına.

Kiminle dertleşecek Barba Antimoslar
Kim anlatacak Dalgıç'ın hikâyesini
Gayri Odisya'nın yanık sesini
Sana duyuramaz poyrazlar Iodoslar.

(Şiirimizin Cumhuriyeti/Yeniler–H.Karakan-Antoloji)

*) **"Sait Faik Abasıyanık 90 Yaşında",** Perihan Ergun, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1996.

BİR 'MASK'IN ÖYKÜSÜ*

Güngör KABAKÇIOĞLU

Yağmurlu bir gündü.
1954 yılının Mayıs ayının on biriydi.
Boğazda martılar çığlık çığlığa uçuşuyordu.
Fındıklı'da, Akademi'de, Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun atölyesinde öğrenciydim...
Elimde füzenim, tuvalime modelimiz Mari'yi çalışıyordum.
O gün, Bedri Hoca atölyeye çok ama çok üzgün girdi.
Bize Sait Faik'in ölüm haberini duyurdu.
Hasta olduğunu biliyorduk ama ölümünü beklemiyorduk.
Haber hepimizi çok üzdü.
Sevecen, hoş sohbet, iyi bir insandı...
Bedri Hoca Sait Faik'in maskının alınmasını istiyordu.
Sanki, kendine verilmiş bir görev sayıyordu...
Öğrencilerden Fatin Yılmaz bunu hissetti...
Gerekli malzemeleri heykel atölyesinden aldı.
Bedri Hoca ile birlikte, Şişli'deki Marmara Kliniği'ne gittiler...
Fatin, bir hemşirenin yardımıyla, Sait Faik'in maskını aldı.
Heykeltıraş Hüseyin Gezer de oradaydı...

---

*) **"Sait Faik Abasıyanık 90 Yaşında",** Perihan Ergun, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1996.

Maskı Akademiye getirdiler.
Fatin ve heykeltıraş Aloş atölyeye girdiler.
Maskın pozitif kalıbını çıkardılar.
Maskı bir iki saatliğine bana vermelerini istedim.
Verdiler... Tünel'e, Foto Süreyya'ya götürdüm.
Fotoğrafını çektirdim ve maskı Fatin'e iade ettim.
O da aynı gün maskı Bedri Rahmi'ye verdi.
Ertesi gün, Foto Süreyya'dan maskın negatif filmini ve fotoğraflarını aldım.
Şengil, Şeçilmiş Hikâyeler dergisinin, 1954'ün Nisan ayında çıkan 27. sayısını Sait Faik'e ayırdı.
Mask ilk ve son defa orada neşredildi.
Aradan birkaç yıl geçti...
Bedri Hoca'nın Tünel'de, Narmanlı Pasajı'ndaki atölyesinde yangın çıktı...
Maskın o sırada kaybolduğunu öğrendim!
Uzun bir zaman sonra, bir dost bana maskın bronza dökülüp Darüşşafaka Cemiyeti'ne verilmiş olabileceğini söyledi.
1994 yılında, Şişli'de, Site İşhanı'ndaki Cemiyet Merkezini aradım...
Olayı anlattım. İlgilendiler... Depolarında insan suratına benzeyen, kara, madeni bir şeyin bulunduğunu söylediler.
Ertesi gün için randevu aldım ve gittim...
O kara madeni önüme koydular... Elime aldım...
11 Mayıs 1954 günü Fatin Yılmaz'ın aldığı, alçı maskın bronza dökülmüşü, kapkara, tozlar içinde avuçlarımın arasındaydı...
İlgililerden, temizlettirilip Burgazada'daki Müzeye konulmasını rica ettim.
1995 yılında Site İşhanı yandı...
1996 yılının ilk günlerinde, Darüşşafaka Cemiyeti'ni telefonla aradım.

Maskı sordum!
Başka bir yere taşınmışlar...
Akıbetinden kimsenin haberi yoktu...
Şimdi, 42 yıl aradan sonra, 1996 yılının Mayıs ayındayız.
Çağdaş, gerçekçi öykücülüğün Türkiye'deki öncüsü ve ilk temsilcisi Sait Faik'i sevgi ve saygıyla anıyoruz.
Kitaplığımın karanlık raflarında 42 yıldır sakladığım maskın negatif filmi grenlenmiş, bozulmuş. Yalnız bir fotoğrafı sağlam kalmış...
Akademinin Fotoğraf Bölüm Başkanı Tunç Tüfekçi'ye elimdeki bu dokümanları götürdüm. Onlardan yeni bir negatif üretti.
Maskın fotoğraflarını buradan çoğalttık.
Benden sonra kaybolur endişesiyle, maskı gün ışığına çıkartmakta yarar gördüm...
Bu satırları masamın başında yazarken,
arkamdan "hişt, hişt" diye bir şey işitiyorum!
Dönüyor, bakıyorum, kimse yok!.
Ben yazmaya devam ediyorum.
Yine "hişt, hişt" diye bir ses...
Dönüyor, bakıyorum kimse yok!.
"Sait Abi, yoksa sen misin?
Bu uğraştan dolayı bana kızmıyorsun değil mi?" diyorum, kendi kendime...
"Abi biliyor musun? Bedri Rahmi seni çok sevdiği için maskını aldırttı.
Fatin Yılmaz, Hüseyin Gezer, Aloş, seni çok sevdikleri için, ona yardımcı oldular.
Seni ve eserlerini çok sevdiğim için maskının fotoğrafını çektirdim
ve kitaplığımın karanlık raflarından gün ışığına çıkardım." *

---

*) Mask, 1996 Mayısında Darüşşafakalılarca Müzeye konmuştur. (Derleyenin notu)

Türk Edebiyatı'nın büyük ismi, gururu Sait Faik... Seni ve eserlerini çok seviyoruz ve önünde saygı ile eğiliyoruz.

"Hişt, hişt... Sait Abi, Sait Abi, işittin mi?"

(San'at Çevresi dergisi, Mayıs 1996)

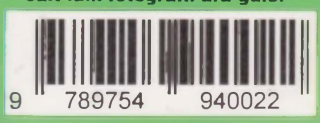
BİR İNSANI SEVMEKLE BAŞLAR HER SEY. (SAİT FAİK)

Sait Faik Abasıyanık, Adapazarı'nda doğdu (22.11.1906). Kereste ticaretiyle uğraşan Mehmet Faik Beyin oğludur. ilköğrenimini Adapazarı'nda, ortaöğrenimini İstanbul Erkek Lisesiyle Bursa Lisesinde gördü (1928). Sonra bir süre İstanbul Darülfünunu (üniversitesi) Edebiyat Fakültesinde okudu; babasının isteği üzerine, iktisat öğrenimi için Lausanne'a gittiyse de on beş gün sonra Fransa'ya. Grenoble'e geçti, üç yıl kadar Fransa'da kaldı (1931-1935); İstanbul'a dönünce kısa bir süre Halıcıoğlu Ermeni Yetim Mektebinde Türkçe öğretmenliği yaptı; ticaretle uğraşması için babasının açtığı toptancı tahıl mağazasını işletemeyerek birkaç ay sonra ticaretten ayrıldı; "yazı yazmayı iş saydığı için başka bir iş yapmamaya karar verdi"; bu arada, İkinci Dünya Savaşı sırasında bir ay kadar "Haber" gazetesinde adliye muhabirliği görevinde çalıştı (1942); babasının ölümünden (1939) sonra. onun bıraktığı gelirle, annesinin Burgaz Adasındaki evinde yaşadı; "modern edebiyata yaptığı hizmetlerden dolayı", Amerika'daki Mark Twain Derneğine onur üyesi seçildi; ertesi yıl siroz hastalığından öldü (11.5.1954). Annesinin ölümünden (1963) sonra, Burgaz Adasındaki ev "Sait Faik Müzesi" haline getirildi (1964); vasiyet gereğince Darüşşafaka Derneğine kalan eserlerinin geliriyle bir "Sait Faik Ödülü" oluşturuldu.

Sanat hayatına şiir yazarak başlayan Sait Faik, ilk hikâyelerini (Beyaz Mendil, Zemberek) Bursa Lisesi'nde okuduğu sırada yazmış; Avrupa'dan dönünce, çeşitli gazete ve dergilerde yayımladığı eserleriyle, hikâyeciliği meslek edinmiştir. Hikâye niteliği taşıyan röportajlarıyla birlikte, o alandaki çalışmaları on bir kitapta toplanmıştır. Bunlar dışında bir roman, üç uzun hikâye yazmış, ayrıca bir de şiir kitabı yayımlamıştır. Hikâyeler: "Semaver" (1936), "Sarnıç" (1939), "Şahmerdan" (1940), "Lüzumsuz Adam" (1948), "Mahalle Kahvesi" (1950), "Havuz Başı" (1952), "Son Kuşlar" (1952), "Alemdağda Var Bir Yılan" (1954), "Az Şekerli" (1954), "Tüneldeki Çocuk" (1955), "Mahkeme Kapısı" (1956). Uzun hikâyeler: "Kumpanya" (1951), "Havada Bulut" (1952), "Kayıp Aranıyor" (1953). Roman: "Medarı Maişet Motoru" (1944), "Birtakım İnsanlar" adıyla (1952). Şiirler: "Şimdi Sevişme Vakti" (1953). Derlemeler: "Balıkçının Ölümü-Yaşasın Edebiyat" (1977); "Açık Hava Oteli-Konuşmalar-Mektuplar" (1980); "Müthiş Bir Tren-Çeviriler, Uyarlamalar" (1981); "Yaşamak Hırsı, G.Simenon'dan çeviri" (1954); "Sevgiliye Mektup, Hikâyeler-Yazılar-Mektuplar-Konuşmalar" (1987); "Bitmemiş Senfoni, Bitmemiş Hikâyeler-Oyunlar-Mektuplar ve Sait Faik Kaynakçası" (1989).

ŞİMDİ SEVİŞME VAKTİ, Sait Faik'in tek şiir kitabıdır. Bu basımda yayımlanmamış şiirlerini de derleyerek, Sait Faik dizisinin 13. kitabını okurlarımıza sunuyoruz. Sait Faik, şiirle dopdolu bir insandır. Şiir olsun, öykü olsun tüm yazdıklarında insan sevgisini, sevmeyi şiirleştiren Sait Faik, "Söylemeliyim/Yok/Yok... meydanlarda bağırmalıyım/Bu Küçük/Güllerin buram buram tüttüğü/Anadolu şehri kahvesinde/Kiraz mevsiminin/sevişme vakti olduğunu" derken de yine, her şeyin sevmekle başlayıp bittiğini belirtmektedir.

sait faik fotoğrafı: ara güler

ISBN 975 - 494 - 002 - 9
2000 . 06 .Y. 0105 .1717

KDV dahil